

+

Využití prvků regionálních tradic v mateřské škole

Jana Bartošová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Bartošová**
Osobní číslo: **H15869**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Využití prvků regionálních tradic v mateřské škole**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše z oblastí využití prvků regionálních tradic v mateřské škole.

Vymezení pojmů a teoretických východisek zaměřených na regionální tradice, zvyky a další prvky regionální kultury v edukačních aktivitách v mateřské škole.

Vytvoření vzdělávacího programu s využitím prvků regionálních tradic pro využití v mateřské škole.

Ověření vzdělávacího programu v mateřské škole.

Zpracování doporučení pro praxi mateřských škol.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BEATY, Janice J. Skills for preschool teachers. Tenth edition. Boston: Pearson, 2017, xxiv, 403. ISBN 978-0-13-376634-9.

JANČÁŘ, Josef. Lidová kultura na Moravě. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2000, 373 s. Vlastivěda moravská. ISBN 80-86156-31-1.

KUPCOVÁ, Zuzana, Hana NÁDVORNÍKOVÁ, Veronika RŮŽIČKOVÁ, Eva SVOBODOVÁ a Alena VONDRUŠKOVÁ. Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání. Praha: Raabe, 2016. ISBN 978-80-7496-292-9.

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. Lidové tradice: původ lidových tradic, zvyky, pověry, pranostiky, říkadla a hry. Olomouc: Rubico, 2009. ISBN 978-80-7346-096-9.

VEČERKOVÁ, Eva. Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře. V Praze: Vyšehrad, 2015. Kulturní historie. ISBN 978-80-7429-627-7.

Vedoucí bakalářské práce:

prof. PhDr. Peter Gavora, CSc.

Centrum výzkumu FHS

Datum zadání bakalářské práce:

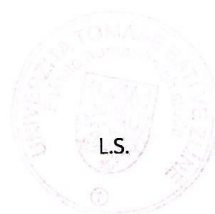
11. října 2017

Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2018

Ve Zlíně dne 11. října 2017

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

14. 12. 2014

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce aplikačního typu je zaměřena na regionální tradice a jejich využití v podmínkách mateřské školy. Teoretická část seznamuje se základními pojmy týkající se lidové kultury a popisuje charakteristické prvky, kterými se vyznačuje. Jmenuje jednotlivé tradice oblasti regionu Slovácko včetně jejich průběhu a zvyků, které těmto tradicím náleží. Následně vysvětluje vztah dětí k lidové kultuře prostřednictvím folklorních souborů a hledá spojitosti mezi lidovými tradicemi a RVP PV. V praktické části je vytvořen program pro děti předškolního věku, jehož cílem je seznámit děti s tradicemi v obci, či regionu a podpořit jejich vztah k lidové kultuře. Program byl realizován ve vybrané mateřské škole. Na základě vlastní reflexe každého dne byla zpracována celková evalvace programu a následné shrnutí a doporučení pro praxi.

Klíčová slova: lidová kultura, tradice, zvyky, dětský folklor

ABSTRACT

The bachelor thesis of the application type is focused on the regional traditions and their use in preschool. The theoretical part introduces the basic concepts of folk culture and describes its characteristic features. It explained the individual traditions of the region Slovaccko including their customs and rituals. Then it describes the relationship of children to folk culture through folk ensembles and looks for links between folk traditions and Framework Education Programme for pre-school education. In the practical part of the thesis the programme was created for preschool age children whose aim is to familiarize children with traditions in the village or region and to promote their relation to folk culture. The program was implemented at a chosen preschool. Based on own reflection every day activities were evaluated and recommendations for practice were suggested.

Keywords: folk culture, traditions, customs, children's folklore

Poděkování

Mé poděkování patří především panu prof. PhDr. Peterovi Gavorovi, CSc. za odborné vedení, ochotu a cenné rady, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce. Dále děkuji za vstřícnost a ochotu paní ředitelce mateřské školy, ve které jsem realizovala program. V neposlední řadě také děkuji své rodině a přátelům za podporu a pomoc.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.1 LIDOVÁ KULTURA	13
1.2 TRADICE.....	13
1.3 KULTURNÍ DĚDICTVÍ	14
1.4 FOLKLOR.....	14
2 LIDOVÁ KULTURA NA SLOVÁCKU.....	16
2.1 CHARAKTERISTICKÉ PRVKY LIDOVÉ KULTURY NA SLOVÁCKU	16
2.1.1 Lidový oděv – kroj	16
2.1.2 Lidové písně	18
2.1.3 Lidové tance	19
2.1.4 Lidové tradice.....	20
3 LIDOVÉ TRADICE NA SLOVÁCKU	21
4 DĚTI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU A JEJICH VZTAH K LIDOVÉ KULTUŘE	27
4.1 FOLKLOR VE VOLNÉM ČASE DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	27
4.2 CESTA DĚTÍ K FOLKLORU	28
4.3 VÝZNAM DĚTSKÉHO FOLKLORNÍHO SOUBORU.....	29
4.4 PROPOJENÍ LIDOVÝCH TRADIC S RVP PV.....	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
5 PROGRAM „TRADICE V REGIONU SLOVÁCKO“.....	33
5.1 NÁVRH PROGRAMU	34
6 REALIZACE PROGRAMU	36
6.1 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ.....	36
6.2 PRŮBĚH PROGRAMU	36
6.2.1 1. den – Slavnost „Vaření trnek“	36
6.2.2 2. den – Slavnost „Pečení chleba“	39
6.2.3 3. den – Dožínky	43
6.2.4 4. den – Máj.....	46
6.2.5 5. den – Lidové kroje	50
6.2.6 6. den – Masopust	52
6.2.7 7. den – Masopust	56
6.2.8 8. den – Morena.....	59
6.2.9 9. den – Jízda králů.....	62
6.2.10 10. den – Jízda králů.....	64
7 EVALVACE.....	68

7.1	AUTOEVALVACE PROGRAMU.....	68
7.2	EVALVACE ŘEDITELKOU MŠ.....	69
8	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	71
	ZÁVĚR	73
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	75
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	78
	SEZNAM OBRÁZKŮ	79
	SEZNAM TABULEK.....	80
	SEZNAM PŘÍLOH.....	81

ÚVOD

Téma bakalářské práce jsem si zvolila z důvodu mého blízkého vztahu ke všemu, co se týče lidové kultury. Vyrůstala jsem v regionu Slovácko, jehož malá území se výrazně liší od okolí nářečím, tradičním krojem, zvyky a jinými složkami lidové kultury. Velmi známé jsou zde lidové tradice, jejichž dodržování je pro obec velkou slavností, která sdružuje všechny občany. Lidé tyto slavnostní události navštěvují právě proto, že v sobě nosí pozitivní náboj a dokážou je přivést k radosti. Moje účast na místních tradičních událostech začala již v útlém věku. Navštěvovala jsem je s rodiči, poněvadž se můj otec plně věnoval lidové hudbě, která je jejich nedílnou součástí. Dnes přistupuji k tradicím pouze z vlastní iniciativy a z pocitu předávání kulturního dědictví.

Jelikož některé děti vykazují neznalost k lidové kultuře, která je stěžejní v jejich regionu, považují za vhodné, aby jim rodiče pobízeli možnost zúčastnit se na tradičních událostech. Děti si tak budují pozitivní vztah k lidové kultuře přímým prožitkem. Tímto způsobem tradice přijímají a vnímají jejich význam, přičemž může dojít k uvědomění si původních životních hodnot. K rozvíjení povědomí o regionálních tradicích mohou přispět také učitelky mateřských škol zapojením témat souvisejících s lidovými tradicemi do vzdělávacích programů.

Zařazením tradic do mateřských škol se věnuje především Zuzana Kupcová s kolektivem autorů ve své knize Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání. Tato kniha slouží jako metodická příručka pro práci s tradicemi v mateřské škole. Existuje mnoho dalších autorů zabývajících se lidovou kulturou, která je směřována přímo na děti. Jednou z nich je Alena Schauerová, kterou jsem se velmi inspirovala.

Práce pojednává o regionálních tradicích, které lze využít v mateřské škole. Jejím cílem bylo popsat charakteristické prvky lidové kultury a přiblížit tradice v regionu Slovácko. Dále objasnit význam lidové kultury pro děti předškolního věku a analyzovat průnik lidových tradic s RVP PV. Teoretická část tedy definuje základní pojmy týkající se lidové kultury. Popisuje její významné prvky, jako jsou lidové kroje, písně, tance a především tradice, kterým věnuje větší pozornost. Následně charakterizuje vztah dětí předškolního věku k lidové kultuře prostřednictvím folklorních souborů. Zabývá se především dětským folklorem, jakou cestou k němu děti přicházejí a jeho významem pro ně. Poslední kapitola se také zmiňuje přímo o lidových tradicích a RVP PV, přičemž se snaží o jejich vzájemné propojení.

Cílem praktické části bylo navrhnout program pro předškolní vzdělávání, který se zabývá regionálními tradicemi a zároveň jej realizovat ve vybrané mateřské škole náležící regionu Slovácko. Dále evalvovat jeho fungování ve zmiňované mateřské škole a na základně toho zpracovat doporučení pro praxi, což nelze opomenout z hlediska poskytnutí návodu učitelkám mateřkách škol, jak smysluplně využívat tyto témata, a především upozornit na chyby, které mohou nastat.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V této kapitole se budeme věnovat pojmům, které je nutno podrobněji objasnit, jelikož se s nimi budeme setkávat v celé bakalářské práci. Poněvadž se všechny tyto pojmy prolínají a mají spolu mnoho společného, považujeme za vhodné je přímo definovat a poukázat na jejich rozdíly.

1.1 Lidová kultura

Dle Malého etnologického slovníku (2011, s. 56) je lidová kultura „*přirozený protiklad individuální, profesionální, resp. vysoké kultury, protiklad umělé hudby, literatury, dramatického, výtvarného umění, v oblasti hmotné kultury protiklad manuální nebo sériové tovární výroby, profesionálních výrobních postupů a technologií. Lidová kultura zahrnuje i projevy duchovního života, sociální kulturu, víru, zvyky, rituály.*“

Lidová kultura přítomnosti je úzce spjata s tradicí. Z ní přejímá nezbytné věci a přetváří je podle svých vlastností a historicko-spoločenských potřeb. Lidové, znamená tedy to, co je pro lidi nepostradatelné a typické. Zároveň to ale musí nést v obsahu i formě znaky lidového realismu a tvůrčí jistoty (Haluzová a Habartová, 2013).

Ve spojitosti s životem se všechny výtvořiny lidové kultury stávají živými. Navazováním na tradice kultury, které se slavily v minulosti, vede k vytváření nových specifických rysů. Lidovou kulturu můžeme snadno pochopit, jestliže se budeme orientovat v historických podmínkách života lidu. V jeho poměrech k práci, člověku, přírodě, světu, ale také k jeho hmotným a nehmotným potřebám (Haluzová a Habartová, 2013).

1.2 Tradice

Rozvoj lidové kultury není možný bez tradice, kterou můžeme chápat jako vědomé předávání skupinových znaků. Tradice jsou přirozenou stránkou a potřebou života lidí. Můžeme říci, že jsou obsahem a formou společenského života a lidského porozumění (Haluzová a Habartová, 2013).

Lze nalézt mnoho definic, které vysvětlují pojem tradice. Lubomír Tyllner et al. (2007, s. 1065) je definuje jako „*soubor představ o ustáleném chování a názorech pravidelně předávaných mezi generacemi v rámci určité skupiny nebo společnosti.*“ Můžeme také

tvrdit, že se jedná o hodnoty, ať už kulturní, duchovní, sociální, či materiální povahy, které jsou dále předávány (Malý etnologický slovník, 2011).

1.3 Kulturní dědictví

Schauerová (2007, s. 7) uvádí, že „*tradiční lidová kultura jakožto součást kulturního dědictví představuje soubor děl, hodnot a idejí, které zanechaly předchozí generace. Spojuje nás s nimi a prostřednictvím mladé generace je mostem k budoucnosti.*“ Takové tvrzení se naplňuje jen tehdy, jestliže dochází mezi generacemi k transmisi ať už enkulturací, nebo výchovou (Schauerová, 2007).

Kulturní dědictví můžeme rozdělit na dvě skupiny – hmotné a nehmotné. Zabýváme se především druhou skupinou, jelikož zahrnuje nejen víru, vědění, morálku a právo, ale také zvyky a obyčeje, které si člověk postupem času osvojuje. (Malý etnologický slovník, 2011)

Často se vyskytuje spojení zvyky a obyčeje bez přesnějšího vymezení těchto dvou pojmů. Zvyky jsou především spojovány s obřady, nebo slavnostními chvílemi v životě jedince a skupiny. „*Podle obřadů, v nichž jsou zakotveny, lze zvyky dělit na výroční, rodinné (životní), hospodářské, náboženské a příležitostné, u kterých již vymizelo povědomí o původním smyslu.*“ (Tyllner et al., 2007, s. 1232)

Obyčeje mají podobný význam, jelikož jsou lidmi přijímány a pociťovány jako správné a potřebné. Jejich dodržováním dochází k emocionální fixaci domova, z čehož můžeme usoudit, že jsou spíše rodinné povahy (Malý etnologický slovník, 2011).

1.4 Folklor

V obyčejích i zvycích převládají kulturně symbolické formy, jako jsou folklorní projevy. Folklorem rozumíme „*osobité, formálně a obsahově vyhraněné projevy hudební, slovesné, taneční a dramatické kultury, těsně spojené se způsobem života, tradicemi a myšlením venkovského zemědělského obyvatelstva, městského lidu nebo jiných výrobně, profesně, sociálně, věkově a způsobem života integrovaných skupin obyvatelstva.*“ (Malý etnologický slovník, 2011, s. 31)

Původně bylo pod pojmem folklor zahrnuto vše, co lid zná, ví a také umí. Můžeme tedy říci, že folklor tvořil lidovou kulturu jako celek. Postupem času ale získával v různých epochách, národech a jazykových prostředích odlišný obsah. Folklor je srozumitelný a akceptovatelný,

jestliže je vázán na jazykový, národní a regionální kulturní kontext a na jeho nositele v konkrétním prostředí a společenství (Haluzová a Habartová, 2003).

Samotný folklor má několik významů. Nejprve se vyznačuje ústním vyprávěním, rituály, řemesly a jinými formami lidové kultury. Dále folklor neboli folkloristika označuje akademickou disciplínu, která tyto jevy studuje. S folklorem se však setkáváme i v každodenním životě, jelikož jeho prvky využívá hudební, turistický a módní průmysl (Klein, 2001).

2 LIDOVÁ KULTURA NA SLOVÁCKU

Slovácko je pojmenování rozlehlého a nestejnorodého národopisného regionu se složitým historickým vývojem, který pokrývá podstatnou část jihovýchodní Moravy a jeho obyvatel. „*Na severu a severovýchodě je Slovácko ohraničeno úpatím Javorníků a pásmem Bílých Karpat, v němž leží jednak několik obcí označovaných za moravské Kopanice, jednak devět obcí tvořících oblast Horňácka.*“ (Jančář, 2000, s. 19) Tato malá území se výrazně liší od okolí nářečím, tradičním krojem, zvyky a jinými složkami lidové kultury.

Lidová kultura hraje především důležitou roli pro formování pocitu místní, regionální a národní identity a její sdílení ve všech formách přispívá ke zdravému vlastenectví a sounáležitosti s kulturní tradicí (Vejmola, 2007).

2.1 Charakteristické prvky lidové kultury na Slovácku

Dnešní Slovácko je stále v povědomí většiny národa spojováno s barevnými kroji, lidovými písněmi a tanci, i přes všechny vývojové proměny. Zdejší obyvatelé nezapomínají na kořeny, z nichž vyrůstal jejich dnešní svět. Oživují starobylé zvyky a pořádají nové slavnosti, na které nosí sváteční kroje svých předků (Jančář, 2011).

V následujících podkapitolách se zabýváme historickým vývojem a popisem jednotlivých prvků, které tvoří lidovou kulturu.

2.1.1 Lidový oděv – kroj

Lidový oděv má mnoho odlišností, které se liší zejména místem, ze kterého pochází. Existuje dvacet osm různých regionálních typů kroje. My se zde zaměřujeme na slavnostní kroj nivnického typu, kterým se mohou chlubit občané Dolního němčí.

Podle vyprávění paní Marie Ježkové z Dolního Němčí se nejspodnější část ženského kroje nazývá rubáč. Dříve přečníval pod fěrtůškem, ale postupem času se zkracoval. Na něj se skládají nejméně dvě škrobené spodnice, ke kterým se ze zadu uvazuje černý šorec, nebo bílý fěrtoch. Viditelná část zepředu se nazývá fěrtůšek. Sváteční se šije z brokátu a je ručně vyšíván, v některých případech i zdoben zlatem. Fěrtůšek zdobí barevně vyšívané a malované mašle složené ze čtyř částí.

Základ svrchní části tvoří stánek, na nějž je u krku připojen vyšíváný obojek. Z obou stran jsou přišity dudové rukávce s bohatými sklady zakončeny kadrlemi. Poslední část kroje se

nazývá „kordula“ šitá z modrého brokátu. Na hlavu patří červený turecký šátek s květinovou bordurou kolem hlavy. U svobodných žen vzadu pod cípem šátku přesahuje pentlička, kterou si vážou na konec copu. Dříve byly výjimkou nevěsty, které byly ozdobeny věnečky, nebo pentlením. Samotný proces pentlení je velmi složitý a většinou ho ve vsi uměla pouze jedna žena. Obutí představovaly vysoké černé „krabovačky“, které jsou již dnes nahrazeny šněrovacími střevíci (Dvouletý et al., 2010).

Mužský kroj se skládá z bílé dudové košile s dlouhým rukávem staženým do manžety, na kterou patří soukenná „kordula“ s typickou ozdobou, v podobě růže, připevněnou na levém předním díle. Dalším znakem jsou tmavě modré kalhoty, takzvané „nohavice“ zdobené modrým šňůrováním (Dvouletý et al., 2010). K zapínání nohavic se používá vybíjený kožený „řemen“. Svobodní muži zdobí kalhoty v puclu šátečkem s krajkou. Na hlavě nosí klobouk zdobený z mašliček, žinylek, krepinek a korálků. Boty jsou jednoduché holenkové, šité u ševců ve specializovaných výrobnách.

Dětská podoba svátečního kroje se nijak zvlášť neliší od krojů mužských a ženských. Malý rozdíl můžeme zaznamenat pouze u chlapců, jelikož oblékají obojkovou košili. Děti do dvou let nosí pouze „suknici“, chlapci modrou a dívky růžovou. Na suknici jsou našity mašličky se slováckým motivem a u krku krejzlík. Čepička, kterou malé děti v minulosti nosily, byla šitá z brokátu a na vrchní části ji zdobil zvonek z červených mašliček.

Obrázek 1 Slavnostní mužský a ženský kroj z Dolního Němčí

(<https://www.dolni-nemci.cz/fotogalerie.php?page=14-hody&zoom=&grafika=&text=>)

2.1.2 Lidové písně

Repertoár spontánního lidového zpěvu vytvářejí písně různé povahy, jejichž autoři nebyli zpravidla známí. „*Jako lidové se obvykle označují písně jednoduchého tvaru a uměleckého výrazu, provázející různé slavnostní i všední okamžiky lidského života širokých vrstev obyvatelstva vesnic a měst.*“ (Jančář, 2000, s. 275) Jedním ze znaků těchto písní je variabilita, stejně jako regionální rozdíly.

Vzrůstající zájem o lidovou píseň přinesl v 19. století obrovské množství zápisů písní ze všech českých zemí. Později písňové sběry vznikaly s vědomím úsilím obyvatelstva zaznamenat tradiční lidové písně, a tím se začalo rozvíjet teoretické studium hudebního folkloru. K teoretickým otázkám moravské lidové písně se vyslovil jako první Leoš Janáček, který je rozdělil do tří slohů – tematického, úpadkového, bohatýrského. Na jihovýchodní Moravě připisuje písním povahu bohatýrskému stylu, jelikož mají rozmanitost a neopakovatelnost hudebních myšlenek (Jančář, 2000). Postupem času lidové písně nepůsobily pouze jako prostředek k podpoře vlasteneckého uvědomování, ale staly se součástí konzumní zpěvní a hudební kultury (Jančář, 2011).

Na východní Moravě, a zvláště na Slovácku se rozvinuly epické písně, které byly bohatě rozrůzněné a úzce navazovaly na tvorbu pocházející ze sousedních národů. Mnoho písní náleželo obřadům, pro které byly také vytvořeny. Tyto písně se nezpívaly často, a lidé je odmítali zpívat v jiný čas než v situaci, která byla písní určena (Jančář, 2000). K nejstarším funkcím lidových písní tedy patří spojení s rituálem, prací a samozřejmě zábavou. Dodnes hraje velkou roli při svatbách, každoročních lidových slavnostech a tradicích. (Vejvoda, 2007)

K písním nepochybně patří i tanec, jejichž spojením vnese písním a jejich přednesu rytmičnost, radost z pohybu a optimismus. Důležitým prvkem je sestupný rytmický pohyb v písních, které jsou určeny tancům volného, nebo kráčivého tempa. Naopak u točivých tanců jsou písně melodicky pohyblivé a používají velkých skoků. Slovesný a hudební charakter takových písní je velmi rozmanitý, jelikož pochází z různých písňových skupin. Patří sem například milostné, žertovné, vojenské, obřadní a mnoho dalších (Jančář, 2000).

Všechny žánry lidové písně najdeme v jistém počtu spíše u starších generací. Nejmladší generace dává přednost spíše současné a modernější hudbě, která je šířená hromadnými sdělovacími prostředky. Takový žánr zakotvil především jako hudba k poslechu, ale aktivní repertoár se tvoří poměrně v malé míře. I když je moderní hudba velmi oblíbená, své místo

patří i písní lidové, na jejíž pronikání do aktivního zpěvného repertoáru má vliv zejména škola a zájmové činnosti. Ačkoliv se zpěvní repertoár dětí vyvíjí poměrně rychle pod vlivem populárních hudebních těles a interpretů, setkávají se také již od malička s písní lidovou, jelikož má na Slovácku dlouhou tradici a nadále se využívá při mnoha tradičních událostech (Jančář, 2000).

Lidová píseň pomáhá při naplňování estetických potřeb nejmladší generace. Je velmi důležité, aby tato hudba z dětského světa nevymizela a nadále si udržela své místo. V takovém procesu pak hraje roli řada faktorů, které jej ovlivňují. Především to jsou rodina, dětský kolektiv, zájmové organizace, ale také zmiňovaná škola a jiné výchovné instituce, které děti pravidelně navštěvují (Toncrová, 2003).

2.1.3 Lidové tance

K prvkům lidové kultury patří tanec, který je považován za kulturní projev lidstva. Ve společnosti má svůj nezastupitelný význam a společně se zpěvem představuje universální umění (Jančář, 2000).

Nejprve se objevovaly stručné záznamy o tanci pouze v písňových sbírkách. Později však přišel cílenější záměr o lidové tance, a tak se zakládaly různé soubory. Sbírce a popisu tanců ve všech moravských oblastech se intenzivně věnovala Zdenka Jelínková. Zabývala se dětským tanečním folklorem, kde jí nešlo pouze o choreografický záznam tance, ale snažila se zachytit i veškeré okolnosti a souvislosti, které lidový tanec ovlivňují. Její prací došlo ke strukturální analýze forem lidového tance a rozdělení na různé typy charakterizující určitý region (Jančář, 2000).

Region Slovácko zasahuje do východního typu, který se vyznačuje staršími tanci s archaickými tóninami a bohatým rytmickým členěním melodie. Lze nalézt nespočetně mnoho písní, které se k tancům předzpěvují. K obřadním příležitostem patří kola, při kterých ženy a muži tančí samostatně v kruhu. Ve velké míře se zde vyskytují točivé tance, jejichž choreografie je v každé obci odlišná. Skládají se z předzpěvu taneční písně, společného víření dvojice a individuálního projevu tanečníka a tanečnice. Velkou oblibu mají tance individuálního a improvizovaného projevu, mezi které patří mužské skoky. Jedním z nich je verbuňk, který u nás můžeme vidět pouze na území Slovácka. Dnes nemůžeme říci, že se jedná pouze o mužský tanec, jelikož si ho koncem 20. století osvojily i ženy (Jančář, 2000).

Tento tanec byl zařazen v roce 2005 do seznamu UNESCO jako „mistrovské dílo ústního a nemateriálního dědictví lidstva“ (Vejvoda, 2007).

Tance dříve splňovaly obřadní, zábavnou, společenskou a soutěživou funkci. Dnes však převládá spíše funkce reprezentativní. Vyskytuje se na mnoha příležitostech, ať už to jsou taneční zábavy spojené s tradicemi, rodinné oslavy, nebo oslavy výročního cyklu. Nositeli lidového tance jsou obyvatelé, kteří alespoň při slavnostních příležitostech oblékají svůj kroj. Novou kategorií tanečních zábav představují besedy u cimbálu, které jsou pořádané cimbálovými muzikami a folklorními soubory, při nichž se lidový tanec uplatňuje především v provedení členů těchto souborů (Jančář, 2000).

Významnou roli hraje ovšem i v předškolním věku, kde se děti učí tančit tím nejpřirozenějším způsobem, a to pozorováním a napodobováním dospělých lidí. Dnes mají děti mnoho možností, jak využít svůj talent a volný čas. Jedna z nich je návštěva kroužků a tanečních souborů, kde se učí nejrůznější druhy tance a hrají taneční hry. Děti si prostřednictvím těchto souborů budují vztah k lidové kultuře a v mnoha případech je navštěvují i v dospělosti.

2.1.4 Lidové tradice

V minulosti měly tradice jednu důležitou funkci a to, že shromažďovaly rodinu a celou obec. Provázely život v obci po celý rok, většinou v řádu církevního, který se často kryl s proměnami v přírodě (Jurkovič, 2011).

Náboženství a církevní slavnosti působily na kulturu a způsob života slováckých vesnic velmi výrazně, nejen při nedělních bohoslužbách, ale různých obřadech a průvodech o Božím těle a Vzkříšení. S přijetím křesťanství začaly být mnohé obyčeje a tradice vázány ke svátkům světců. Největší slavnosti jsou v období Vánoc, kdy slavíme narození Ježíše Krista a v období Velikonoc, které nám připomínají jeho Vzkříšení (Jančář, 2011).

Existuje spousta lidových tradic a zvyků, které se dodržují řadu let. U mnohých z nich však není datována přesná doba vzniku, poněvadž jsou již znovuobnovené. Jestliže lidé tradice uchovávají, dávají tak podklad k tomu, aby v nich následující generace mohly pokračovat a obohacovat je.

V každém regionu můžeme nalézt odlišné lidové tradice a zvyky. Ve slováckých obcích se oslavují ve velké míře, a proto v následující kapitole přibližujeme alespoň nejznámější z nich.

3 LIDOVÉ TRADICE NA SLOVÁCKU

V této kapitole se zabýváme lidovými tradicemi, které se pravidelně dodržují v regionu Slovácko. Jelikož se jich ve zmiňovaném regionu dodržuje nesčetně mnoho, vybrali jsme pouze ty nejznámější z nich. Poukazujeme na to, jak se tyto tradice slavily v minulosti a jak se slaví v dnešní době. Poněvadž v každé obci mají tradiční události odlišný průběh a zvyky, v některých případech se zaměřujeme pouze na vybranou obec, která je popisuje.

Masopust

Masopustní období není přesně vymezeno v kalendáři. Začíná po svátku Tří králů a uzavírá se na masopustní úterý, což je den před popeleční středou. V období mezi popeleční středou a Velikonocemi je určeno čtyřicet dní postu (Langhammerová, 2004).

Masopust je významný právě díky třem posledním dnům. Nesmíme však zapomenout na Tučný čtvrtek, který je slaven poslední týden před postem. V tento den se dříve konávala zabijačka a je s ní svázáno mnoho pověr (Langhammerová, 2004). Jedna z nich praví: „*Kdo v tento den hodně jí a pije, tomu v příštím roce nebude chybět síla a zdraví.*“ (Šottnerová, 2009, s. 20)

Na zakončení celého období – masopustní neděli, pondělí a především úterý, které nazýváme ostatky, fašank, či končiny, se konaly a místy dosud konají speciální obřady v podobě občůzek masek, scénických výstupů a závěrečných zábav (Langhammerová, 2004). Některé plesy a tancovačky byly zahájeny již v sobotu a trvaly až do pondělní noci. Dříve se konávaly se i specializované zábavy. Jedním z nich byl „Mužovský bál“ určen pouze pro ženaté a vdané (Šottnerová, 2009).

Vyvrcholením celého masopustu bylo úterý, kdy se konala občůzka neboli průvod. Náplní tohoto dne bylo fyzické obcházení vypravené skupiny lidí se specifickým chováním a duchovním nábojem. Tato forma komunikace se stále dodržuje, především na vesnicích. Není to pouze průvod, představení masek a závěrečná zábava, ale starobylý obřad, který má svou tradici a lidé se ji snaží udržovat (Langhammerová, 2004).

V každém kraji se konaly jiné zvyklosti, ale samotný průvod masek byl vždy doprovázen tancem a zpěvem (Vondrušková, 2004). Dříve byly za masky převlečení legrúti, kteří obcházely všechny domy ve vesnici. Jelikož dnes se na vojnu již nechodí, domy obchází ročník potencionálních odvedenců, členové národopisných kroužků, nebo folklorních souborů. K nejznámějším maskám patří medvěd, jenž je považován za symbol

rozmnožování. Další masky, které můžeme spatřit při průvodu, jsou kobyla, bába, žid, nevěsta, kominík, smrt a různí řemeslníci (Šottnerová, 2009).

Masopustní úterý končilo pochováním basy, což byla poslední veselka. O půlnoci muzikanti dohráli na své hudební nástroje a symbolicky pochovali figurínu basy, čímž dali lidem na vědomí, že dalších 40 dní by se měl každý věnovat pouze rozjímání a půstu (Šottnerová, 2009).

Obrázek 2 Masopustní průvod masek v Dolním Němčí

(<https://www.dolni-nemci.cz/fotogalerie.php?page=17-fasank&zoom=&grafika=&text=>)

Velikonoce

Předvelikonoční postní období a Velikonoce jsou z hlediska křesťanství mimořádné a často převyšují i samotné Vánoce. Mají totiž spojitost se smrtí a Zmrtvýchvstání Krista. Zároveň spadají přibližně do jarní rovnodennosti, kdy u nás začíná vegetační cyklus přírody (Langhammerová, 2004).

Dva týdny před Velikonocemi se uskutečňuje tradiční vynášení smrti neboli Moreny. Název vyplývá z toho, že smrt dříve představovala zimu, kterou lidé chtěli mít již za sebou a mohli se těšit na jaro a sluneční dny (Vondrušková, 2004). Proto lidé vyráběli Morenu, kterou následně zapálili a hodili do potoka, aby se zima odplavila z jejich vesnice. S vynášením

smrti souvisela také veselejší tradice v podobě přinášení ozdobeného stromku léta, kterým se právě jaro vítalo.

Čas Velikonoc neboli „svatý týden“ se otevírá Květnou nedělí. Následující týden na ni navazuje Zelený čtvrtek, jehož název je odvozen od zelené barvy Olivové hory, kde začalo Kristovo utrpení. Jelikož od Zeleného čtvrtku až do Bílé soboty nesmějí znít zvony, konají se po vesnicích chlapecké obchůzky s hrkači. Dříve chlapci obcházeli každý dům, kde dostávali výslužku. Dnes se tento zvyk dodržuje pouze symbolicky (Šottnerová, 2009).

Do velikonočního období patří také Velký pátek, nazýván nejtišším dnem v roce, poněvadž nám připomíná ukřižování Ježíše Krista (Vondrušková, 2004). V tento den mají křesťané přísný půst. Naopak dnem, který je velkou událostí zahánějící smutek, je právě Bílá sobota, jelikož nastává Ježíšovo Vzkříšení.

Velikonoční pondělí charakterizuje živá tradice – velikonoční pomlázka. Jedná se o obyčej, kdy chlapci obcházejí domy s pomlázkou, která je ozdobena barevnými stuhami. Tato pomlázka symbolizuje zdraví a předává sílu. Chlapci šlehají děvčata při recitování básničky, aby byly zdravé a veselé. Následně je děvčata obdarují malovaným vajíčkem, o němž se tvrdí, že je symbolem plodnosti a nového života (Šottnerová, 2009). Na další den některá děvčata polévají chlapce vodou, což považují jako odplatu za mrskání pomlázkou. V menším množství obcí je dokonce zaznamenána tradice dívčího šlehání (Frolcová, 2003).

Jízda králů

V období letnic se uskutečňuje mnoho lidových obyčejů a zvyků. K nejvýznamnějším patří především Jízda králů, která se v minulosti dodržovala téměř ve všech obcích na Slovácku a Hané (Šottnerová, 2009). Dnes se slaví pouze na čtyřech místech v České republice. K nejznámější patří Jízda králů ve Vlčnově. Dále se dosud pořádá v Hluku, Kunovicích a Skoronicích.

Průběh této tradice se od minulosti téměř nezměnil. Několik dní před jízdou, rozhodovala chasa o tom, kdo dostane roli krále. Zpravidla to býval chlapec okolo 12 let. Většinou byl chlapec z majetné rodiny, jelikož musel zajistit pohoštění pro celou vesnici. Král měl nejvíce ozdobeného koně, většinou bílého hřebce. „*Na Slovácku byl nastrojen do místního ženského kroje, na hlavě neměl korunu, ale věnec z květin a v pase byl přepásán dvěma stuhami.*“ (Šottnerová, 2009, s. 64) V ústech měl růži, aby nemohl promluvit.

Královu družinu tvořilo až dvacet jezdců, kteří měli také bohatě zdobené kroje. Z obou stran krále doprovázeli pobočníci na černých koních. Na začátku byl většinou praporečník, který vedl celý průvod. Naopak tomu, kdo průvod uzavíral, se říkalo ocásek. Nejprve chlapci žádali hospodáře o právo a následně objížděli domy po vesnici, přičemž vyvolávali dodnes nevysvětlitelné pokřiky po lidech. Vyvolávání začínalo vždy slovy „Hýlom, hýlom, počůvajte“, na které navazovali mládenci svými rýmy. Lidé za to dávali peníze a dary výběřčímu, který měl na starost pokladničku. Celý den končil velkou hostinou z těchto darů (Šottnerová, 2009).

Obrázek 3 Jízda králů v Hluku

(<http://fotolb.cz/?p=2046>)

Dožínky

V období jara směřovala většina lidových tradic k zajištění dobré úrody. Jestliže nepřišla povodeň ani jiné přírodní katastrofy, očekávali rolníci dobrou sklizeň, a to se muselo řádně oslavit. Oslavy ukončení sklizně byly nejvýznamnějšími svátky, ačkoliv neměly nic společného s církví (Vondrušková, 2004).

Dožínky jsou krátké slavnosti konané na ukončení žní. Patří ke staré tradici, která se dříve konala na celém území. Bohužel s vývojem času tato tradice slábla a dožínky ztrácely svůj význam. Nejvýznamnější zvyky byly spojeny se závěrečnou cestou z pole, které pro lidi znamenaly slavnost. Žnečky ozdobily své polní nářadí klasy a polními květy. Ženci zase

uvili dožínkový věnec ze všech druhů obilí a vpletli do něj kvítí. Věnec pak vložili do rukou nejšíkvnější dívce. Všichni šli společně vystrojeným průvodem ke statku, kde vyvolená družice předala s proslovem věnec hospodáři. Ten ho vystavil na dveře stodoly a nechal ho tam až do jara, jelikož působil jako důkaz síly, která dala možnost vzniku celé úrodě. Velmi častá byla na konci taneční zábava v místním hostinci (Langhammerová, 2004).

Dnes se s dožínkami můžeme setkat ojediněle. V Dolním Němčí, obci Slovácka, jsou znovuoobnovenou tradicí, která se koná každých 5 let.

Hody

Hody či posvícení se většinou konají na podzim. V každé vesnici se slaví jiný datum, který se nedá jednoznačně zobecnit a vysvětlit. Slavnost se koná na výroční památku posvěcení místního kostela, tudíž lze usoudit, že se jedná o velmi starou tradici (Langhammerová, 2004).

Dříve trvaly hody tři dny a byly označovány jako české posvícení. Dnes se hody slaví pouze v sobotu a neděli s tím, že v pátek probíhají přípravy. Nejvýraznější hodové tradice, které se dodnes drží v řadě obcí, můžeme vidět na jihovýchodní Moravě, Brněnsku a Slovácku (Langhammerová, 2004).

Jednou z nich je obec Dolní Němčí, kde se hody každoročně slaví první květnový víkend. Jednou za dva roky se konají „Hody s právem“. Program začíná v pátek předhodovým zpíváním mužských sborů. Následující den chodí v odpoledních hodinách průvod v čele se staršími a mladšími stárky, včetně celé hodové chasy. Je doprovázen dechovou hudbou „Dolněmčankou“ a místními obyvateli. Všichni jdou směrem k obecnímu úřadu, kde stárce žádají pana starostu o hodové právo, aby směli pořádat večerní zábavu. Jakmile právo dostanou, musí ho střežit a pověsit na bezpečné místo, aby ho nikdo z okolní vesnice nemohl odcizit. Kdyby tato situace nastala, musela by dolněmčanská chasa právo vykoupit zpět. V neděli se koná slavnostní mše svatá, kam krojovaní stárce nosí zmiňované právo.

Advent a Vánoce

Advent zahrnuje období čtyř týdnů před Štědrým dnem, a z hlediska křesťanské stránky je velmi významný, jelikož se věřící připravují na příchod Ježíše Krista. Jeho začátek náleží neděli, které je nejbliže k 30. listopadu – svátku sv. Ondřeje (Vondrušková, 2004).

V tomto období si lid připojil ke svátku některých světců své zvyky a obyčeje, které se dodnes slaví. Ke světcům patří sv. Ondřej, sv. Barbora, sv. Mikuláš, nebo sv. Lucie. Pro

některé lidi má advent náboženský smysl, pro jiné představuje pouze zábavu, která přináší mnoho tradičních zvyků. Jedním z nich je známá mikulášská obchůzka. Všichni lidé však advent považují za čas příprav na Vánoce (Vondrušková, 2004).

Vánoce mají své počátky v době pohanské. Lidé je spojovaly se sluneční aktivitou, jelikož bylo slunce důležité pro přírodu. V zimě na konci roku pozbylo svou sílu a lidé věřili v jeho „znovunarození“. Postupem času křesťanství vymýtilo původní oslavy přírody a lidé začali slavit narození Ježíše Krista, poněvadž symbolizoval nový a lepší život (Langhammerová, 2004).

Vánoční svátky začínají 23. prosince. Tento den obvykle zdobíme vánoční stromek, který má dávnou minulost. Na moravském Hornácku dříve přinášel do domu pastýř zelenou jedlovou větvičku s vánočním přáním, kterou si lidé zavěsili nad stůl. Na venkově byly obvyklé spíše menší stromky ozdobené jablíčky, pečivem, sušenými plody a později i svíčkami, které symbolizují Ježíše Krista jako „světlo světa“. Dnes lidé ozdobují stromky speciálními dekoracemi, řetězy, baňky, perníčky a dalšími ozdobami (Langhammerová, 2004).

Následující Štědrý den je zcela výjimečný, a proto se mu připisuje zvláštní moc. V tento den se dodržovalo mnoho zajímavých zvyků, které se dodnes zachovaly. Hlavním bodem byla vždy slavnostní večeře, která začínala s východem první hvězdy. Po modlitbě lidé požili kousek chleba s medem, a poté se podávala hrachová polévka. Hlavní chodem bývala nejčastěji pohanková kaše. Dnes je ve většině případů tradičním pokrmem rybí polévka a smažený kapr s bramborovým salátem (Langhammerová, 2004).

Nadělování dárků má svůj prapůvod již v legendě o narození Ježíška. Všechni lidé chtěli pomoci Svaté rodině, a zároveň tak projevit úctu budoucími králi tím, že nosili do Betléma dary. Proto v dnešní době lidé po štědrovečerní večeři obdarovávají své blízké (Šottnerová, 2009).

Jelikož jsou Vánoce časem zázraků a kouzel, některé tradice jsou přímo magické. Jednou z nich je jmelí, jehož zavěšením přichází do domu štěstí a láska (Šottnerová, 2009). Dalšími zvyky jsou např. rozkrajování jablka, lití olova a pouštění ořechových skořápek se zapálenou svíčkou po vodě. Po celou dobu vánoční se zpívají tradiční písně, nazývané koledy, a lidé navštěvují své příbuzné a přátele.

4 DĚTI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU A JEJICH VZTAH K LIDOVÉ KULTUŘE

Děti předškolního věku se s lidovou kulturou setkávají převážně prostřednictvím dětských folklorních souborů. V této kapitole se budeme tedy zabývat především možnostmi využití volného času dětí těmito soubory. Dále se budeme věnovat způsobům, jak lze děti k folkloru přivést a jaký pro ně mohou mít význam. V poslední části se již nezaměřujeme na folklorní soubory, ale na mateřskou školu, jelikož analyzujeme RVP PV za účelem hledání spojitostí s lidovými tradicemi, a nabízíme řešení v podobě zařazení do vzdělávacích programů.

4.1 Folklor ve volném čase dětí předškolního věku

Důležité je, aby děti efektivně využívaly svůj volný čas. Lze nalézt mnoho definic, které ho odborně vysvětlují. Jedna z nich tvrdí, že je to „čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů“ (Průcha et al., 2001, s. 274). Tento pojem nezahrnuje tedy jen odpočinek, ale také zájmové činnosti. Němec et al. (2002, s. 23) ve své knize uvádí, že „zájmové činnosti jsou aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností.“ Jelikož se děti neumí orientovat ve všech oblastech těchto činností, je žádoucí jejich pedagogické ovlivňování. Nejvýznamnější roli hrají tedy rodiče, kteří se ovšem musí snažit k tomu, aby jejich vedení bylo nenásilné a děti dělaly činnost dobrovolně (Pávková et al., 2002).

Jednou z možností, jak využít volný čas dětí, je budování zájmu o dětský folklor. V dřívějších definicích, týkajících se dětského folkloru, byla věnována pozornost tradičním příběhům, tancům, příslovím, hádankám, poeziím, hmotné kultuře a zvykům předávaným ústně z generace na generaci (Sutton – Smith et al., 1999).

Podle Vanovičové (1997, s. 171) „dětský folklor, folkloristika ve všeobecnosti označuje široký komplex folklorních jevů slovesné, hudební, taneční a dramatické povahy, kterých nositeli jsou děti.“ Dětský folklor se dělí na dvě části. V první z nich jsou děti v roli posluchačů, jelikož vnímají ukolébavky a poslouchají pohádky od dospělých lidí. Druhá část dětského folkloru je tvorba dětí pro vlastní zábavu, mezi kterou patří různé hry, říkadla, hádanky, básničky a písně (Schauerová, 2006).

Specifickou roli mají v oblasti výchovy ve volném čase dětské folklorní soubory, které se začleňují do oblasti folklorního hnutí, v němž jde o vědomou snahu uchovávat významnou část kulturního dědictví. Spoluúčast v dětských folklorních souborech nevede pouze

k uspokojování potřeb dítěte, ale napomáhá ukázat nastupujícím generacím znalosti a dovednosti hrát si, zpívat, tančit, a vše co zahrnuje tradiční lidová kultura, kterou vytvořila generace našich předků. Tyto znalosti tedy vychází především z místních a regionálních kulturních tradic a pomáhají tak dětem ke spojení s místem, ve kterém žijí, nebo k poznání kultury jiného regionu (Schauerová, 2007).

Dětské folklorní soubory jsou žánrově velmi bohaté a nabízí zajímavé podněty dětem zaměřeným především na pohyb a rytmus. Obsahují prvky, v nichž mohou najít zálibu obě pohlaví bez rozdílu a nabízí uplatnění dětem talentovaným, ale i takovým, které své schopnosti a dovednosti teprve v souborech rozvíjejí (Schauerová, 2007).

4.2 Cesta dětí k folkloru

„Zatímco dospělý člověk se rozhoduje pro určitý způsob života z vlastní vůle, na základě dosavadních zkušeností a vědomostí, dítě je ovlivňováno, usměrňováno někým poučenějším, zkušenějším a současně tím, komu věří.“ (Schauerová, 2007, s. 71) Zásadní roli při rozhodování dětí věnovat se folkloru hraje rodina. V dnešní době je mnohem více potřebná než kdykoli v minulosti, jelikož je výchovný proces ovlivněn rozhlasem, televizí, počítači a jinými médii, který ale dětem nenahradí citovou, estetickou a výchovnou úlohu rodiny (Wiesenmuller, 1997).

Především rodiče jsou pro děti hlavními vzory, oporou a zaručují jim zpětnou vazbu. Také se dokážou vcítit do svých dětí, navštěvují jejich vystoupení a povídají si s nimi o zážitcích. Důležitá je podpora, kterou dítě od rodičů získává, jelikož potvrzuje jeho přesvědčení v činnosti a prohlubuje jeho prožitek (Schauerová, 2007).

Spoluprožívání souborových i folklorních hodnot má také pozitivní vliv na rodinnou soudružnost. Dítě proto utváří své hodnotové vědomí na základě identifikace se svými vzory v domnění, že jeho chování je správné (Kučerová, 1996). V případě, že mají děti a rodiče společný zájem, dochází ke stmelování rodiny a prohlubují se tím vzájemné vztahy mezi členy. Úkolem rodičů je tedy předávat prostřednictvím výchovy ve volném čase poznatky o folkloru, a získat si tak prvotní dětskou pozornost k činnosti, která dětský zájem udrží, popřípadě ho dále rozvine v dětských folklorních souborech (Schauerová, 2007).

V takových souborech děti nejenom upevňují vztah k folkloru, ale utvářejí nové vztahy se svými vrstevníky prostřednictvím zkoušek, různých vystoupení a táborů. Všechny děti se těší na zkoušky souboru, jelikož zde mají kamarády, se kterými zažijí spoustu legrace a

pocit'ují příjemnou atmosféru. Děti rády zkouší nové věci, a proto je pro ně mnohdy výzvou něčemu novému se naučit zábavnou formou.

4.3 Význam dětského folklorního souboru

Dětské folklorní soubory jsou velmi živou složkou celého folkloru a mají hned několik významů. Především jsou vhodné pro aktuální život dítěte, a také důležitým vkladem pro život. Můžeme říci, že jsou tyto soubory velmi užitečné, poněvadž přispívají k osobnostnímu rozvoji dítěte (Schauerová, 2007).

Děti z folklorního souboru chtějí být především aktivní. Folklor jim tedy pomáhá v uvědomění si, které činnosti podporují kvalitní životní styl a které nikoli. Je důležité, aby si děti ujasnily, že součástí takového stylu je trávený čas s rodinou, čtení knih, hra na hudební nástroj, tanec a další činnosti, které děti rozvíjí (Schauerová, 2007).

Děti, které navštěvují tyto soubory, se vyjadřují plynulým tvořivým myšlením, které jim pomáhá v mnoha životních situacích, se kterými se setkávají. „*Teoretické poznatky o tvořivosti jasně potvrzují, že čím vyšší je počet různorodých zájmů a vykonávaných činností, tím je vyšší tvořivost.*“ (Schauerová, 2007, s. 74) Děti jsou originálnější, nebojí se vymýšlet nové věci, mají v zásobě plno nápadů a neustále zaměstnávají své myšlení činnostmi, které jsou pro ně prospěšné.

Důležitou složkou je komunikace, která je pro děti nezbytná z hlediska rozvíjení slovní zásoby a získávání postojů, či názorů. V dětských folklorních souborech děti potřebují komunikaci nejen k navazování nových vztahů se svými vrstevníky, ale také s vedoucím souboru. Jelikož zde děti neustále spolupracují a řeší problémy ve skupině, dochází u nich k rozvíjení komunikačních dovedností. V neposlední řadě vykazují i kladné sociální schopnosti, mezi které patří především schopnost vcítění se a vnímání nálady i potřeby druhého (Schauerová, 2007).

4.4 Propojení lidových tradic s RVP PV

V této podkapitole se budeme zabývat hledáním spojitostí mezi lidovými tradicemi a RVP PV ve všech jeho vzdělávacích oblastech.

Podle RVP PV (2018) předškolní vzdělávání usnadňuje dítěti jeho další životní a vzdělávací cestu, kam také spadá chápání okolního světa, motivace k dalšímu poznávání, učení se žít

ve společnosti a přiblížení si norem a hodnot, které jsou společností uznávány. Poznávání okolního světa úzce souvisí také s tradicemi a zvyky, které se dodržují v jednotlivých obcích.

Předškolní vzdělávání nabízí vhodné vzdělávací prostřední, které dítěti dává možnost projevit se, bavit a zaměstnávat se přirozeným způsobem. Dítě se zde prostřednictvím činností, her a prožitkového učení setkává s novými věcmi a získává nové zkušenosti a dovednosti. Proto nejlepším způsobem, jak dítě seznámit s lidovými tradicemi, je buď přímým zúčastněním, nebo pomocí činností, her, pohádek a písní, které jednotlivé tradice vystihují (RVP PV, 2018).

Všechny lidové tradice v sobě nesou mnoho charakteristických prvků, které můžeme nalézt ve vzdělávacím obsahu, který podle RVP PV „*představuje hlavní prostředek vzdělávání dítěte v mateřské škole*“ (RVP PV, 2018, s. 13).

V RVP PV (2018) je vzdělávací obsah uspořádán do pěti oblastí, které jsou nazvány jako:

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

V oblasti **Dítě a jeho tělo** můžeme nalézt souvislost především v lidovém tanci, který je velmi známým prvkem tradic, a můžeme ho vidět téměř na každé slavnostní události. Dítě prostřednictvím tance podporuje jeho fyzickou pohodu, rozvíjí jeho pohybové dovednosti, dokáže sladit pohyb s rytmem a je schopno rozlišit různé zvuky a tóny. Pohyb hraje významnou roli v utváření zdravého životního stylu dítěte. Je důležité, aby si dítě již v mateřské škole budovalo pozitivní vztah k různým druhům pohybových aktivit a vzdělávalo se v biologické oblasti. Dítě se tak učí koordinovat a správně držet své tělo, vědomě napodobuje jednoduché pohyby a zvládá jemnou motoriku. Tu rozvíjí především při výtvarných činnostech při práci s nůžkami, pastelkami, různým materiálem, nebo při modelování hmoty (RVP PV, 2018).

V následující oblasti **Dítě a jeho psychika** je v neposlední řadě záměrem pedagoga rozvíjet slovní zásobu, v našem případě lidovými písněmi, říkankami, hádankami a básničkami. Jelikož si má dítě jednotlivé písně osvojit, dochází i k rozvoji paměti a pozornosti. Předčítání lidových pohádek dítě rozvíjí v receptivních jazykových dovednostech jako je naslouchání,

vnímání a porozumění. Součástí lidové kultury je umění, které mohou děti představovat prostřednictvím výtvarných činností. U dítěte tak dochází nejen k rozvoji tvořivého myšlení, ale také představivosti a vlastní fantazie (RVP PV, 2018).

Oblast **Dítě a ten druhý** má směřovat především ke spolupráci dětí v mateřské škole. Dítě tak rozvíjí své komunikační a kooperativní dovednosti, a seznamuje se s pravidly chování k druhým. Spolupráci můžeme u dětí vidět např. v lidovém tanci mazúrka, nebo v činnostech zaměřených na lidovou kulturu, při kterých děti vytváří jedno dílo společnými silami (RVP PV, 2018).

Čtvrtá oblast **Dítě a společnost** úzce souvisí s lidovou kulturou. Záměrem pedagoga je naučit dítě vnímat a přijímat hodnoty, které naše společnost uznává. Především však seznámit jej se světem lidí, kultury a umění, ve kterém žije. Můžeme zde zahrnout tedy veškeré lidové tradice, kroje, tance, písně, umění a další prvky lidové kultury, které dítě poznává a rozvíjí si tím o nich povědomí. Zapojením lidových tradic do mateřské školy si dítě buduje pozitivní vztah ke kultuře a vytváří si základní postoje ke světu a životu (RVP PV, 2018).

Poslední oblast **Dítě a svět** má za úkol seznámit dítě s místem a prostředím, ve kterém žije. Dítě předškolního věku by se mělo účastnit na všech událostech v obci, aby poznávalo a vnímalo zdejší kulturu. To, že se setkává s těmito tradičními událostmi již v mateřské škole, mu usnadňuje přijímat kulturu především díky hravosti a zábavnosti (RVP PV, 2018).

Tradice jsou dodržovány v jisté míře v každé mateřské škole. Existuje mnoho různých činností, prostřednictvím kterých je dětem umožněno porozumět filosofii svátků a tradic na úrovni odpovídající jejich věku. Děti je tímto způsobem přijímají a mohou se těšit na další opakování, které pro ně bude již čímsi známým (Kupcová, 2016).

Mateřské školy by měly přizpůsobovat své třídní vzdělávací programy tak, aby zde mohly tradice zařadit, a zároveň korespondovaly s RVP PV.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PROGRAM „TRADICE V REGIONU SLOVÁCKO“

Program „Tradice v regionu Slovácko“ byl navržen z důvodu, jelikož si myslím, že některé děti neznají veškeré tradice a zvyky, které se dodržují v jejich vesnici, nebo regionu. Proto jsem považovala za vhodné seznámit je s nimi. Dalším důvodem programu bylo prohloubení vztahu dětí k lidové kultuře a sdělení poznatků, které budou moci dále předávat ostatním.

Cíl projektu:

Navrhnout program zabývající se regionálními tradicemi, zrealizovat jej, evalvovat jeho fungování v mateřské škole a zpracovat doporučení pro praxi.

Cíle programu:

Seznámit děti s tradicemi v jejich regionu.

Podpořit u dětí vztah k lidové kultuře.

Délka programu:

Program pobíhal každý pracovní den po dobu dvou týdnů z důvodu získání ucelené představy dětí, co jsou to lidové tradice. Každému dni náležela určitá tradice, dodržovaná v regionu Slovácko, kterou jsem dětem přiblížila pomocí zvolených činností. V prvních dvou tématech jsem se zabývala tradicemi, které se slaví pouze v jedné obci regionu Slovácka. Následující tradice, které jsem dětem představila, se dodržují téměř ve všech obcích tohoto regionu. Ačkoliv význam těchto tradic je ve všech obcích stejný, způsob oslav je velmi různorodý. Téma Masopust, o kterém jsem s dětmi hovořila druhý týden, bylo rozsáhlé, tudíž jsem jej rozdělila do dvou dnů. Poslední dva dny jsme se zabývali tradiční Jízdou králů, jelikož je pro region Slovácko velmi významná z hlediska její historie. Tato tradice se slaví pouze ve čtyřech obcích, tudíž jsem jí věnovala větší pozornost.

Věková skupina:

děti předškolního věku (5-6 let)

5.1 Návrh programu

Tabulka 1 Návrh programu

Den	Téma	Cíle	Organizační formy	Metody
1.	Slavnost „Vaření trnek“	Rozvíjet povědomí o slavnosti „Vaření trnek“. Rozvíjet slovní zásobu.	badatelské vyučování	rozhovor diskuse popis dramatizace
2.	Slavnost „Pečení chleba“	Rozvíjet povědomí o slavnosti „Pečení chleba“ Rozvíjet jemnou motoriku.	projektové vyučování	rozhovor demonstrace popis diskuse
3.	Dožínky	Rozvíjet povědomí o regionální tradici „Dožínky“. Rozvíjet jemnou motoriku.	dramatizace	rozhovor demonstrace
4.	Máj	Rozvíjet povědomí o tradičním stavění máje. Rozvíjet technické dovednosti.	inscenace	rozhovor demonstrace
5.	Lidové kroje	Rozvíjet povědomí o lidových krojích. Rozvíjet hrubou motoriku.	dramatizace	rozhovor demonstrace popis

6.	Masopust	Seznámit s obdobím masopustu. Rozvíjet hudební schopnosti.	dramatizace	rozhovor demonstrace
7.	Masopust	Rozvíjet povědomí o zvycích v období masopustu. Rozvíjet technické dovednosti.	inscenace	rozhovor demonstrace popis hra
8.	Morena	Rozvíjet povědomí o tradičním vynášení Moreny. Rozvíjet technické dovednosti.	řízená činnost	rozhovor demonstrace popis
9.	Jízda králů	Seznámit s regionální tradicí „Jízda králů“. Rozvíjet slovní zásobu.	dramatizace	rozhovor demonstrace hra
10.	Jízda králů	Rozvíjet povědomí o tradici „Jízda králů“. Rozvíjet jemnou motoriku. Rozvíjet spolupráci při činnosti.	skupinové vyučování	rozhovor demonstrace popis hra

6 REALIZACE PROGRAMU

Program „Tradice v regionu Slovácko“ probíhal od 15. 1. 2018 do 26. 1. 2018. Jelikož se každá tradice uskutečňuje v jiném ročním období, zvolila jsem shrnutí všech tradic do jednoho celku, v mém případě do dvou týdnů. Každý den probíhaly činnosti související s tématem. Písemný souhlas rodičů s realizací programu a dokumentací dětí při činnostech je k dispozici (viz. Příloha P XII).

6.1 Charakteristika dětí

Mateřská škola, ve které jsem program realizovala, se nachází ve Zlínském kraji. Tato škola se skládá ze čtyř tříd. Zvolila jsem si heterogenní třídu, ve které bylo 25 dětí. Jelikož můj program byl navržen pro starší děti, pracovala jsem pouze s dětmi předškolního věku, kterých bylo ve třídě 13. Jednalo se o 8 děvčat a 5 chlapců. Zbylé děti navštěvující tuto třídu byly ve věku 4-5 let.

Třída byla poněkud živá, proto mi občas dalo práci udržet pozornost dětí. Zejména dva chlapci narušovali činnosti předváděním se a vstupováním do řeči ostatním. Na druhou stranu děvčata byla velmi tvořivá a s nadšením se zapojovala do činností. U žádného z dětí jsem nevypozorovala specifické potřeby, které by mohly více narušovat průběh programu.

6.2 Průběh programu

Každý den je samostatně zpracován včetně cílů, kompetencí, organizačních forem, metod a pomůcek. Dále je podrobně rozepsán průběh činnosti a vlastní reflexe. Ve zmíněné reflexi je hodnoceno zvolené téma, práce a zapojení dětí, volba didaktických strategií, a nakonec jsou doplněny návrhy změn do budoucna.

6.2.1 1. den – Slavnost „Vaření trnek“

Téma: Slavnost „Vaření trnek“

Cíle:

- Rozvíjet povědomí o slavnosti „Vaření trnek“.
- Rozvíjet slovní zásobu.

Kompetence:

- Dítě zná slavnost „Vaření trnek“.
- Dítě umí báseň o povidlech.

Organizační forma: badatelské vyučování**Metody:** rozhovor, demonstrace, diskuse, popis**Pomůcky:** fotografie (Muzeum na Mlýně, z události „Vaření trnek“), povidla, hrnec, vařečky, sporák**Průběh činnosti****Čas:** 9:20 – 9:50**1. motivace**

V kruhu jsem se nejdříve představila a poprosila děti, aby mi po jednom sdělily svá jména. Následně jsem ukázala dětem fotografie (trnky, povidla, Muzeum na Mlýně, lízačku, lidi v krojích, muzikanty a dolněmčanský krúžek). Každou fotografií jsme si zvlášť popsali a rozebrali. Dětem jsem pokládala průběžně otázky týkající se slavnosti „Vaření trnek“.

Otázky:

Co to jsou povidla a do čeho je můžeme přidat? Chutnají Vám povidla? Už jste je někdy zkusily? Z čeho jsou povidla? Kde rostou trnky? Mají trnky pecku? Jaké ovoce má ještě pecku?

Znáte tradici „Vaření trnek“? Účastnily jste se někdy této události? Co se tam dělá? V čem se trnky vaří? Kdo je vaří? Jak se jmenuje vařečka, kterou povidla ochutnáváme?

2. hlavní část

Děti se naučily báseň „O povidlech“. Jakmile báseň uměly zpaměti, přidali jsme k jednotlivým slovům pohyb.

O povidlech

Děda dřímá na židli,

Babka míchá povidly.

Jejich vnouček, malý klouček,

nese trnky přes palouček.

*Babko míchej, dědo vstaň,
trnek máme celou stráň.*

Ke stolečku jsem přinesla hotová povidla. Trochu povidel jsem nechala v hrnci povařit, abych dětem ukázala, jak probíhají ochutnávky povidel na slavnosti „Vaření Trnek“. Ukázala jsem dětem, jak vypadala lízačka a udělala jsem napodobeninu z kuchyňských vařeček. Namočila jsem postupně vařečky do povidel a počkala, až trochu zchladnou, aby je děti mohly ochutnat.

3. závěr

Děti zopakovaly, co si o tradici „Vaření trnek“ zapamatovaly a proč trnky vaříme. Na závěr jsme se rozloučili naučenou básničkou „O povidlech“.

Reflexe:

Tabulka 2 Vlastní reflexe – 1. den

Zhodnocení tématu	Zvolila jsem místní tradici „Vaření trnek“, jelikož se dodržuje pouze v jedné obci. Zjistila jsem, že pro některé je událost „Vaření trnek“ známá a již ji navštívily. Na druhou stranu některé děti o tradici slyšely prvně, tudíž se přiučily novým informacím.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	Na začátek se všechny děti správně představily svým jménem. Některé děti byly však nadměru aktivní a představily svého kamaráda dříve, než by to zvládl on sám. V následujícím řízeném rozhovoru se snažily zapojovat všechny děti. Ve třídě byla dívka, která hodně krát odpověděla na mnou položenou otázku jako první a až pak se začaly ostatní děti překřikovat a sdělovat mi své odpovědi. Občas jsem musela dětem napovědět a přivést je k tomu, aby správně odpověděly na položenou otázku. Při učení básničky děti udržely pozornost, a proto se ji naučily poměrně rychle. U žádného dítěte jsem nevyzozovala, že by při společném odříkání básničky mlčelo. Dětem také neměly problém obohatit báseň o pohybové prvky. Zprvu pohyb nestíhaly, ale při opakování se sjednotily. Na dětech jsem viděla, že mají z básně radost. Uvařené povidla z vařečky ochutnaly všechny děti, až na jednu dívku, která je neměla v oblibě. Ostatním dětem povidla

	velmi chutnala a chlapec se dokonce přišel zeptat, zdali je může zkusit ještě jednou. Následně se k němu přidaly ještě další tři děti. Při závěrečném opakování děti sdělovaly poznatky, které si zapamatovaly z tradice „Vaření trnek“. Zopakovaly bez chyby báseň „O povidlech“ a zodpověděly mi na otázku, proč vaříme trnky.
Zhodnocení didaktických strategií	Zvolené didaktické strategie byly vhodné, jelikož usnadnily dosažení cílů. Zdali byly cíle splněny, jsem si ověřila v závěrečném rozhovoru a opakováním básničky.
Návrhy změn do budoucna	Kdybych příště představovala tuto slavnost, snažila bych se sehnat opravdovou „lízačku“, aby si ji děti mohly prohlédnout, popřípadě ohmatat. S tématem bych pracovala v září, kdy se „Vaření trnek“ uskutečňuje a domluvila bych pro děti návštěvu muzea a ukázkou výroby povidel z pravých trnek.

6.2.2 2. den – Slavnost „Pečení chleba“

Téma: Slavnost „Pečení chleba“

Cíle:

- Rozvíjet povědomí o slavnosti „Pečení chleba“.
- Rozvíjet jemnou motoriku.

Kompetence:

- Dítě zná slavnost „Pečení chleba“.
- Dítě vymodeluje z těsta bochánek chleba.

Organizační forma: projektové vyučování

Metody: rozhovor, diskuse, popis, demonstrace

Pomůcky: fotografie (ze slavnosti „Pečení chleba“, Muzeum na Mlýně), podložka, nůž, mouka, těsto, chleba, plech, pečící papír, váleček

Průběh činnosti:

Čas: 9:15 – 9:45

1. motivace

V kruhu jsem se dětí zeptala, o které tradici jsme si povídali předchozí den. Zopakovali jsme si společně básničku o povidlech. Navázala jsem otázkou, jaká další tradice se slaví na Muzeu na Mlýně? Ukázala jsem dětem různé druhy klásků obilí, které jsme si společně pojmenovali a také si mohly prohlédnout fotografie z události „Pečení chleba“. Vysvětlila jsem jim, jak se peklo chleba dříve. Následně jsem vedla rozhovor o tom, co všechno potřebujeme k tomu, abychom vytvořili těsto a následně chleba upekli. V průběhu jsem dětem pokládala různé otázky související s tématem „Pečení chleba“.

Otázky:

Z čeho je mouka? Kdo mouku mele? Jaké znáte druhy obilí? Kdo chleba peče? Kde můžeme chleba koupit? Máte rády chleba? K čemu je chleba? Co můžeme na chleba přidat? Účastnily jste se někdy slavnosti „Pečení chleba“? Co jste tam viděly?

2. hlavní část

V kruhu se každé dítě otočilo tak, aby mělo před sebou záda kamaráda. Děti představovaly na zádech kamaráda, že dělají těsto. Zadávala jsem jim instrukce, co mají představovat, a přitom jsme si společně opakovali proces výroby bochánku chleba. Začala jsem tak, že pekař vytvoří nejprve těsto. Děti se přidávaly ve vyjmenovávání ingrediencí, které do těsta patří. Představovaly si, že záda kamaráda jsou těsto a musely ho dlaněmi rozválet. Následně těsto mačkaly všemi prsty, dlaněmi, opatrně pěstí a uhladily ho od shora dole a naopak. Proces hnětení těsta jsem dětem opakovala ještě jednou a ony ho podle instrukcí předváděly. Děti se naučily báseň „O pekaři“.

O pekaři

Pekař peče housky,

uždibuje kousky,

Pekařka mu pomáhá,

uždibují oba dva.

*Neuždibuj kousky,
budou malé housky.
Když to pekař udělá,
je to velká ostuda.*

Následně jsme přešli k pracovnímu stolu, kde jsem měla přichystaný upečený chléb pod utěrkou a k tomu v misce nakynuté těsto. Zeptala jsem se dětí, co si myslí, že je pod utěrkou. Odkryla jsem chléb a děti obešla, aby si mohly ovonět a podívat se na něj zblízka. Každému dítěti jsem rozdala pečící papír a nasypala na něj trochu mouky. Všechny děti jsem obešla s nakynutým těstem, aby si děti mohly kousek utrhnout. Z těsta si zkusily vytvořit svůj malý bochánek chleba (viz. Příloha P I). Při tvarování bochánku jsem dětem pustila píseň „Dělání, dělání“, aby se jim lépe pracovalo. Hotové bochánky vyrobené dětmi jsme společně dali na plech, který jsme zanesli do kuchyně. Ukázala jsem dětem troubu a do ní plech vložila. Upečené bochánky si děti po obědě rozdaly a mohly si je odnést domů.

3. Závěr

Na závěr jsem rozkrojila upečený chléb, který jsem přinesla. Nakrájela jsem ho na malé kousky a děti jej měly možnost ochutnat. U ochutnávky si děti zopakovaly báseň „O pekaři“, kterou se naučily a sdělily mi informace o slavnosti „Pečení chleba“.

Reflexe:

Tabulka 3 Vlastní reflexe – 2. den

Zhodnocení tématu	K místním tradicím patří i slavnost „Pečení chleba“, která se slaví pouze v jedné obci na Slovácku. Když jsem začala mluvit znovu o Muzeu na Mlýně a ukázala pár fotografií z události, dvě děti mi samy řekly, že zde byly a chutnaly chleba. Pro některé tedy bylo téma známé. Našly se i děti, které neměly o tradici ponětí. Snažila jsem se jim tedy přiblížit téma tak, aby pro ně bylo co nejvíce přínosné a zajímavé.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	V kruhu se děti snažily odpovídat na otázky, které jsem kladla. Věnovaly mi pozornost při ukazování fotografií, až na dva chlapce, kteří si mezi sebou začali povídat. Přisunula jsem je blíže ke mně, aby dobře viděli na obrázky. Když jsem se zeptala dětí, kdo peče chleba, chlapec mi odpověděl: „mlynář“. I když to

	<p>správně nebylo, pochopila jsem, že má chlapec přehled. Při jmenování surovin do těsta se děti snažily zapojit a překřikovaly se. Jmenovaly: „vejce, mléko, mouka, kmín“. Další ingredience, co jsou potřebné k výrobě těsta, jsem doplnila já a děti mi je následně zopakovaly. Zeptala jsem se, k čemu jsou kvasnice? Dívka mi odpověděla: „Aby nám těsto nakynulo“. Byla jsem překvapená, že zná odpověď. Dělání těsta na zádech kamaráda moc děti nezaujalo. Zpočátku ano, ale když jsem některý pohyb opakovala vícekrát, tak se plně nesoustředily. Jakmile jsem viděla, že děti již nejeví takový zájem, přizvala jsem je ke stolečku. Děti ihned věděly, co se skrývá pod utěrkou, a vykřikovaly, že jsem rozhodně přinesla chléb. Byly napjaté a neustále si o překvapení šeptaly. Výroba vlastního bochánku chleba se dětem zprvu nedařila, jelikož neměly dostatečně omoučené ruce, a tak se jim na ně lepilo těsto. I když výroba nešla lehce, děti se náramně bavily. Ukazovaly si navzájem své ruce od těsta a snažily se vytvořit krásný bochánek chleba. Ve třídě byla velmi příjemná atmosféra. V průběhu jsem pustila píseň „Dělání, dělání“, a děti se přidávaly ke zpěvu, aniž bych jim řekla. S hotovými bochánky jsem musela dětem pomoci, abychom je dali na plech. Třem dětem jsem pomáhala bochánek vytvořit, protože měly hodně zalepené ruce a nešlo jim to. Společně jsme zanesli plech do kuchyně a já ho vložila do rozehřáté trouby. Na závěr jsem odkryla překvapení v podobě upečeného chleba a všechny děti užasly. Ochutnávka měla tak velký úspěch, že jsem nestíhala krájet další kousky. Děti za mnou neustále chodily, že chtějí přidat. Měla jsem radost, že se chleba povedl a dětem chutnal.</p>
Zhodnocení didaktických strategií	Volba didaktických strategií se v praxi osvědčila. Výsledkem zvolené organizační formy byl produkt a také byly naplněny cíle u všech dětí.

Návrhy změn do budoucna	Pro příště bych nevolila relaxaci v podobě válení těsta na zádech kamaráda, ale spíše svižnější rozcvičku, jelikož se tato činnost zdála být pro děti nezajímavá. Další změny bych neprováděla, jelikož byly děti s pečením chleba nadmíru spokojené.
--------------------------------	---

6.2.3 3. den – Dožínky

Téma: Dožínky

Cíle:

- Rozvíjet povědomí o regionální tradici „Dožínky“.
- Rozvíjet jemnou motoriku.

Kompetence:

- Dítě zná regionální tradici „Dožínky“.
- Dítě dokáže přivázat květinu na hrábě.

Organizační forma: dramatizace

Metody: rozhovor, demonstrace

Pomůcky: hrábě, seno, pytel, fotografie (Muzeum, z Dožínek), zpravodaj, umělé kvítí, klásky, CD - přehrávač

Průběh činnosti:

Čas: 9:20 – 9:45

1. motivace

V kruhu jsem řekla dětem hádanku: „*Dáme hřeben na tyčku, počešem jím travičku. Z louky, když je posečená, vyčešem tím kupky sena.*“ (hrábě). Do třídy jsem přinesla hrábě a začala jsem dětem pokládat otázky tykající se „Dožínek“. Při rozhovoru jsem doplňovala má slova obrázky, aby si děti mohly vše živě představit. Přinesla jsem také dolněmčanský zpravodaj, který se týkal jen „Dožínek“, aby si ho děti mohly později prohlédnout.

Otázky:

Víte, se kterou tradicí souvisí hrábě? Na co jsou hrábě? Z čeho jsou vyrobeny? Proč je na Dožínky zdobíme? Co jsou to Dožínky? Byly jste někdy na této události? Co jsou žně? Jaké znáte druhy obilí? Co se dělá z obilí? (Připomněli jsme si pečení chleba) Kdo je Kača s Martinem? Kdo je to „Gazda“? V čem jsou lidé oblečeni na Dožínkách? Čím se zdobí hrábě? Co jsou to klásky? Jaké kvítí se využívá na zdobení?

2. hlavní část

Do třídy jsem přinesla pytel sena a vysypala ho na připravenou plachtu. Každé dítě si vyzkoušelo uchopit hrábě a pohrabat seno. Než se všechny děti vystřídaly, povyprávěla jsem jim, z jakého důvodu se seno na „Dožínky“ hrabe, a které zvyky s touto událostí souvisí. Následně jsme společně hrábě odnesli na stůl. Rozdala jsem dětem svázané kvítí s kláskem. Děti se snažily provázkem upevnit květiny na hrábě (viz. Příloha PII). Po nazdobení jsme se odebrali na koberec, kde jsem děti naučila tanec „Mazúrku“ na píseň „Měla babka čtyři jabka“. Nejprve jsem děti rozdělila na dvojice. Píseň jsme si prvně všichni zazpívali, abych si ověřila, zdali všechny děti znají text. Poté jsem ukázala dětem jednoduché kroky, které vzápětí opakovaly. Píseň jsem pustila na CD přehrávači a děti si u ní zatančily celý tanec „Mazúrku“.

3. závěr

Na závěr jsme společně přenesli hrábě na koberec a udělali jsme kolem nich velké kolo. Zatancovali jsme si „Mazúrku“, kterou jsme se naučili, ještě jednou.

Reflexe:

Tabulka 4 Vlastní reflexe – 3. den

Zhodnocení tématu	Téma „Dožínky“ jsem zvolila, jelikož se slaví v mnoha obcích regionu Slovácko a má bohatý program. V některých případech je tato tradice znovuobnovená, a proto děti nemusí znát její historii. Děti z fotografií tušily, o jakou tradici se jedná, a pár z nich si dokonce pamatovaly přímou účast na této události.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	Když jsem dětem položila hádanku, nikdo neznal odpověď. Musela jsem jim tedy hodně napovídat. Má první nápověda byla, že je to nástroj, který používáme na zahradě. Děti vykřikovaly: „motyka, kýblík, lopata“. Hádanku jsem přečetla znovu a

zdůraznila slovo „hřeben“ a „tyčka“. Řekla jsem dětem, ať si to představí a po chvíli vykřikl chlapec, že odpověď jsou hrábě. Jakmile jsem do kruhu přinesla opravdové hrábě, děti byly překvapené. Neměly ponětí, o čem si budeme povídat. Děti se při rozhovoru snažily co nejvíce zapojovat. Povíдали jsme si o hrábích, až jsme se dostali k ostatním nástrojům, které děda používá na zahradě. Děti znaly poměrně mnoho zahradních nástrojů a s jistotou je vyjmenovávaly. Následně jsem jim ukázala fotografie a časopis, ve kterém bylo spoustu obrázků z „Dožíněk“. Děti mi věnovaly pozornost, jelikož je můj výklad zajímal. Zaměřila jsem se na hrábě, u kterých děti popisovaly jejich nazdobení. Po rozhovoru děti zkoušely hrabat seno. Nikomu nedělal problém správně hrábě uchopit. Chlapec dokonce hrabání sena tak bavilo, že je nechtěl půjčit dalšímu dítěti. Následně jsme hrábě odnesli na stůl, kde jsem dětem rozdala svázané květiny. Zkoušely je zavázat na hrábě, ale více než polovina to samostatně nezvládla, poněvadž šňůrka byla moc tenká a krátká. Dokonce mě na to upozornila dívka se slovy: „Paní učitelka nám dává silnější provázky.“ Dětem, kterým se nepovedla květina přivázat na hrábě, jsem pomohla, ale alespoň mi ukázaly místo a přidržely květinu s kláskem. Následně jsme se učili tanec „Mazúrku“. Píseň „Měla babka čtyři jabka“ děti znaly tak, jak jsem předpokládala. Při zpívání se všechny děti zapojily do zpěvu. Rozdělení do skupinek děti zvládly samostatně, aniž bych musela zasáhnout. Provedla jsem jen pár změn, jelikož děti nebyly ve stejné výšce. Při učení tance děti spolupracovaly a nerušily. Když jsme tanec zkoušeli s hudbou, stalo se, že děti šly na špatnou stranu. Po chvíli trénování se tanec naučily a sjednotily se. Na závěr jsme šli všichni společně pro hrábě. V ten moment se děti začaly překřikovat, kdo je ponese. Vzali jsme hrábě tak, aby se všechny děti dotýkaly a položili jsme je na koberec. Děti vytvořily velký kruh a zatancovaly znovu u hrábích „Mazúrku“.

Zhodnocení didaktických strategií	Organizační forma i metody byly zvoleny vhodně. Zvolené cíle byly naplněny. Ačkoliv některé děti nedokázaly přivázat květinu, jemnou motoriku rozvíjely pouhými pokusy o přivázání.
Návrhy změn do budoucna	Příště bych rozhodně uvázala na květiny delší a silnější provázek, aby pro děti přivazování nebylo tak náročné. Dále bych květiny s kláskem nesvazovala já, ale přinesla bych je dětem volně, aby si mohly z květin vybrat a zkusit si je svázat samy větším provázkem. Tím bych děti více zapojila. S větším množstvím času bych zvolila jinou píseň k „Mazúrce“, kterou bych děti naučila zpívat.

6.2.4 4. den – Máj

Téma: Máj

Cíle:

- Rozvíjet povědomí o tradičním stavění máje.
- Rozvíjet technické dovednosti.

Kompetence:

- Dítě zná tradiční stavění máje.
- Dítě vystříhne proužky z krepového papíru.

Organizační forma: inscenace

Metody: rozhovor, demonstrace

Pomůcky: CD přehrávač, stuhy, krepové papíry (různé barvy), májka, nůžky, obrázky

Průběh činnosti:**Čas:** 9:20 – 9:45**1. motivace**

Vytvořili jsme kruh za písničky „Velké kolo uděláme“. Děti se posadily na koberec a já přinesla vyrobenou májku. Položila jsem ji na koberec a zeptala se dětí, co jsem přinesla. Vedla jsem rozhovor o máji. Pověděla jsem dětem pranostiky a tradice, které se dodržovaly na máj dříve.

Pranostiky:

„Na prvního máje déšť, málo sena, žita jest“

„První květen deštivý – polím a loukám škodlivý“

Otázky:

Víte, který měsíc stavíme máj? Co je to máj? Čeho je to symbol? Viděly jste někdy májku? Stavíte ji taky? Kdo ji u Vás staví? Kdo ji stavil dříve? Čím májku zdobíte? Jaké barvy provázeků můžete použít? Co se dělá na 1. května? Co ještě v květnu slavíme? Co u máje děláte? Kdy kácíme májku?

2. hlavní část

Jakmile děti odpověděly na otázky, naučili jsme se básničku o máji.

Máj

„Poďte, kluci, k nám,

postavil jsem máj.

Májku krásnou zelenou,

květinami zdobenou,

pod okno pro Aničku,

kteřou nosím v srdíčku.“

Děti se postavily ze země a udělaly mezi sebou rozestupy. Každému dítěti jsem rozdala barevnou stuhu, se kterou si zacvičily podle mých instrukcí. Nejprve se děti protáhly od hlavy, přes ramena, trup, ruce a nohy. Následně mávaly různě stuhou nahoru a dolů. Stouply si za sebou do kruhu a pochodovaly jako vojáci, skákaly jako žáby, běhaly a zvedaly kolena jako čápové. Rozcvičku doprovázela píseň „Šmoulí párty začíná“. Po rozcvičení si děti sedly

ke stolečku, kde byly přichystány pro každého nůžky a barevné krepové papíry. Děti měly za úkol nastříhat proužky z krepového papíru (viz. Příloha P III). Jakmile měly proužky hotové, chodily je postupně zavazovat na májku, kterou jsem jim přinesla (viz. Příloha P IV).

3. Závěr

Na závěr jsem májku zvedla, aby děti viděly, jak ji nazdobily. Postavili jsme se do kruhu kolem ní a děti zopakovaly báseň a informace, které se dozvěděly.

Reflexe:

Tabulka 5 Vlastní reflexe – 4. den

Zhodnocení tématu	Vzhledem k tomu, že v tomto regionu se staví májka téměř v každé ulici, děti by měly znát i historii této tradice. Ačkoliv všechny děti již někdy májku stavily, s některými informacemi se nesetkaly prvně, tudíž volba tématu byla vyhovující.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	Děti dnes byly poměrně rušné. Podle mého názoru byly zvědavé, co jim přinesu, a dohadovaly se mezi sebou, zdali to bude chleba, nebo hrábě. Přinesla jsem vyrobenou neozdobenou májku a děti ihned vykřikly, že je to stromek. Myslely si však, že budeme zdobit vánoční stromeček. Zeptala jsem se dětí, kdyby byl ozdobený stuhy, co by jim to připomínalo. Děti již znaly odpověď – „je to máj“. Když jsem se ptala na různé otázky ohledně máje, děti se zapojovaly do rozhovory svými odpověďmi. Věděly, čím máj zdobíme, ale že ho stavíme v květnu, to zprvu nikdo nevěděl. Vyjmenovali jsme si společně všechny měsíce v kalendářním roce, až jsme přišli k měsíci květen. Vysvětlila jsem dětem, kdo byli legrúti, kteří dříve stavili májku, protože o nich neměly tušení. Začala jsem větu „První máj....“, ale děti nevěděly jak dále pokračovat. Když jsem přidala slabiku „lá“, děvče mi odpovědělo „lásky čas“. Děti věděly, že chlapci musí na prvního máje pod rozkvetlou třešni políbit dívku, protože se říká, že by jinak uschla. Spíše se ale zapojovaly dívky. Po rozhovoru jsme se naučily básničku „Máj“. Nečekala jsem, že si ji děti zapamatují

	<p>tak rychle. Báseň jsme si řekli dvakrát spolu, a po třetí jsem dětem pomohla jen některá slova, jinak si vždy někdo vzpomněl. Při rozcvičce se stuchy byly děti velmi živé. Děti se honily se stuhami po třídě, jakmile jsem zadala cvik, který mají provést. Neustále jsem je musela napomínat, ale na druhou stranu jsem viděla, že se děti baví. Bylo těžké děti uklidnit. Když jsem položila májku na židličky a přinesla dětem krepové papíry, byly zvědavé, co budeme dělat a utišily se. Problémy se stříháním krepového papíru měl chlapec, který nůžky nedržel správně. Dívka nastříhala proužky velmi malé, a proto jí nešly zavázat na májku. Naštěstí jsem měla v záloze krepové papíry a pomohla jí nastříhat proužky delší. Ostatní děti se stříháním problém neměly. Vázání proužků na májku bylo pro některé děti náročné a trvalo jim to poměrně dlouhou dobu. Nechala jsem děti, ať zkoušejí a trénují. Nakonec jsem dopomohla jen chlapci, kterému nešel udělat suk a byl z toho smutný. Ke konci bylo u májky hodně dětí, a tak neměly dostatek prostoru. Vzala jsem tedy májku a postavila ji. Společně jsme u májky řekli básničku, kterou jsme se naučili. Děti byly sjednocené a šlo jim to perfektně. Následně zopakovaly informace, které se dozvěděly.</p>
<p>Zhodnocení didaktických strategií</p>	<p>Didaktické strategie byly zvoleny vhodně. Znalosti dětí o máji jsem ověřila v závěrečném rozhovoru, kdy jsem zjistila, že stanovený cíl byl dosažen. Jelikož všechny děti vystříhly proužky z krepového papíru, byl i druhý cíl splněn.</p>
<p>Návrhy změn do budoucna</p>	<p>Do budoucna bych zvolila klidnější píseň na rozcvičení, a posléze bych pustila svižnější, při které bych dala dětem volnost. Děti by si pak se stuhami mohly tancovat, jak chtějí. Děti se zvládly naučit báseň velmi rychle, proto bych přidala příště o jednu slohu navíc, nebo bych báseň vyměnila za delší.</p>

6.2.5 5. den – Lidové kroje

Téma: Lidové kroje

Cíle:

- Rozvíjet povědomí o lidových krojích.
- Rozvíjet hrubou motoriku.

Kompetence:

- Dítě zná lidový kroj.
- Dítě zatancuje tanec k písni „Cib, Cib, Cibulenká“.

Organizační forma: dramatizace

Metody: rozhovor, demonstrace, popis

Pomůcky: dolněmčanský kroj, pánský krojový klobouk, věnečky ke přijímání, noty k písni „Cib, Cib, Cibulenká“, fotografie (hody, kroje), CD přehrávač

Průběh činnosti:

Čas: 9:20 – 9:45

1. motivace

Do třídy jsem přišla oblečená v dolněmčanském kroji (viz. Příloha P V). Nechala jsem děti hádat, co mám na sobě, a proč jsem tak za nimi přišla. Ukázala jsem dětem fotografie z událostí, kam si lidé kroj oblékají. Pozastavila jsem se u tradice „Hody s právem“ a začala jsem se děti ptát na otázky k této tradici.

Otázky:

Co to mám na sobě? Kam se v kroji chodí? Viděly jste už někdy někoho v kroji? Kde to bylo? Máte kroj doma? Proč nosíme kroje? Z čeho se kroj skládá? Liší se mužský a ženský kroj? Čím si myslíte, že se liší? Jaké na něm můžeme vidět barvy? Víte, co jsou hody? Kdy je slavíme? Jak probíhá tato slavnost? Víte, co je právo a veselka? Co to znamená Stárek a Stárka?

2. hlavní část

Postavila jsem se před děti a začala popisovat, co mám na sobě postupně, jak mě paní Ježková oblékala. Ukázala jsem dětem fotografii mužského kroje a řekli jsme si společně rozdíl, čím se kroje liší. Následně jsem přinesla do kruhu mužský krojový klobouk a poslala ho chlapcům, aby si ho mohli vyzkoušet (viz. Příloha P VI). Pro dívky jsem měla připravený věneček ze svatého přijímání, který si mohly prohlédnout, popřípadě také zkusit.

Naučila jsem děti píseň „Cib, cib, cibulenka“. Zazpívali jsme si ji nejprve bez hudby společně, a poté jsme k ní zkusili tanec. Následně jsem píseň zahrála na klavír a děti u ní tancovaly a zpívaly. Potom jsem pustila z CD přehrávače známou hodovou píseň „Ty falešná frajárko“, na kterou jsem s dětmi tancovala v kruhu.

3. závěr

Na závěr jsem vždy vyvolala dvě děti (chlapce a dívku) do kruhu, kteří společně tancovali na další hodové písni. Chlapci jsem nasadila klobouk a dívky věneček. Ostatní děti vytvořily kolem dvojice kruh a tancovaly s nimi.

Reflexe:

Tabulka 6 Vlastní reflexe – 5. den

Zhodnocení tématu	Téma jsem zvolila z důvodu, že lidé navštěvují většinu tradic v kroji. Následně jsem se zaměřila na hody, které jsou z nich pro obec největší událostí. Chtěla jsem, aby se děti dozvěděly o kroji, ale také o průběhu celé slavnostní události. Jelikož některé věci pro ně byly zcela nové, téma bylo přínosné.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	Jakmile jsem otevřela dveře do třídy a děti mě upozorovaly, byly překvapené. Některé nic neříkaly a jen mě pozorovaly. Naopak některé děti se vyptávaly, proč jsem tak oblečená a co se děje. S dětmi jsem vytvořila kruh a začala se ptát na otázky. Děvče ihned vykřiklo: „Ty jsi v kroji, i moje mamka byla.“ Připomněli jsme si tradice „Pečení chleba“, „Vaření trnek“ a „Dožínky“, kam se chodí také v kroji. Děti si pamatovaly jen úryvky z těchto tradic. Když jsem se zeptala, jestli znají hody, všichni odpověděly: „ano“. Dívka se ale zeptala, proč jsem teda v kroji,

	<p>když hody ještě nejsou. Musela jsem dětem vysvětlit, že jim chci jen ukázat kroj a povědět jim o něm pár informací. Popsala jsem tedy dětem celý kroj. Při výkladu pozorně poslouchaly a soustředily se. Dnešní téma je velmi zajímavé. Následně jsem ukázala fotografii mužského kroje a děti hledaly rozdíly. Všechny se však zapojovaly, ale překřikovaly. Největší rozdíl viděly v klobouku a botách. V hledání dalších rozdílů jsem se snažila dětem pomoci. Nakonec na vše přišly. Píseň „Cib, cib, cibulka“ hodně dětí znalo. Některé tancovaly při předřikávání písně, jiné po mě pozorně opakovaly slova. S doprovodem klavíru všechny děti tancovaly správně, aniž bych jim tanec ukazovala. Na závěr jsem pustila lidové písně, na které jsme tancovali v kruhu. Nejvíce se dětem z celého dne líbilo tancování v kruhu s kloboukem a věnečkem. Všechny se smály a chtěly se zapojit. Děti se nechtěly střídat s ostatními, tak jsem pro velký úspěch musela pustit ještě jednu píseň, kterou jsem měla v záloze, aby si tancování v kruhu vyzkoušely všechny děti.</p>
<p>Zhodnocení didaktických strategií</p>	<p>Volba organizační formy, metod i pomůcek byla vhodná, jelikož usnadnila dosažení stanovených cílů.</p>
<p>Návrhy změn do budoucna</p>	<p>S činnostmi jsem byla spokojená, jen bych možná s dětmi příště zkusila složitější píseň.</p>

6.2.6 6. den – Masopust

Téma: Masopust

Cíle:

- Seznámit s obdobím masopustu.

-Rozvíjet hudební schopnosti.

Kompetence:

- Dítě ví, co je období masopustu.
- Dítě doprovodí píseň hudebními nástroji.

Organizační forma: dramatizace

Metody: rozhovor, demonstrace

Pomůcky: hudební nástroje (zvuková dřívka, chrastítka, činely, triangl, buben, vozembouch), obrázky maškar, obrázky hudebních nástrojů (basa, trumpet, buben, housle), obrázek tří králů, noty k masopustním písním

Průběh činnosti:

Čas: 9:20 – 9:45

1. motivace

Nejprve jsem s dětmi udělala kruh, ve kterém jsem ukázala obrázek Tří Králů. Děti mi měly sdělit jejich jména, a co začíná dnem jejich svátku. Povídali jsme si o Masopustu. Pověděli jsme si typické masky, které chodí v masopustním průvodu. Obrázky masek jsem ukázala i na obrázku a vyvěsila je na nástěnku. Vyjmenovala jsem dětem dny Masopustu. Následně jsem každý den doplnila zajímavostmi.

Otázky:

Kdo byli tři králové? Jaké mají jména? Který z nich je černý? Co přinesli Ježíškovi? Co začíná v den jejich svátku? Co to znamená masopust? Co znamená tučný čtvrtek? Co se děje na popeleční středu? Co je to půst? Co se děje na fašank? Co se na fašank peče? Kdo chodí po vesnici? Jaké masky můžeme na fašank vidět? Co to je basa? Co je pochování basy? Proč se tomu tak říká?

2. hlavní část

Děti si zahrály hru na medvěda. Určila jsem jedno dítě (medvěda), které honilo ostatní děti po třídě. Jakmile medvěd chytil jiné dítě, muselo mu dát ruku a honit s ním děti ostatní. Další hra se jmenovala „Masopust“. Děti pobíhaly volně po třídě. Jakmile jsem řekla slovo

„maso“, děti začaly tancovat. Když děti uslyšely slovo „pust“, musely se zastavit a stát na místě. Po hře se děti posadily do kruhu a učily se píseň „Já jsem muzikant“. Po naučení písně jsem přinesla dětem různé hudební nástroje. Zazpívali jsme si píseň i s těmito nástroji. Při dalším zpívání jsem vždy předříkávala: „Já jsem muzikant a přicházím k Vám z české země“. Nechala jsem dětem prostor, aby mi odpovídaly: „My jsme muzikanti, přicházíme k Vám“. Takovým způsobem jsme zazpívali celou píseň, přičemž děti používaly své hudební nástroje a píseň jimi doprovázely (viz. Příloha P VII).

3. závěr

Na závěr jsem přinesla do třídy vozembouch a dala ho jednomu z dětí. Hrála jsem na klavír písničky, jako jsou „Muzikanti, co děláte“, „Pod šable“ a „Už je toho masopusta na mále“. Dítě, které neslo vozembouch, pochodovalo kolem kruhu a děti ho doprovázely svými hudebními nástroji. Následně předalo nástroj dalšímu dítěti, až se všechny vystřídaly.

Reflexe:

Tabulka 7 Vlastní reflexe – 6. den

Zhodnocení tématu	Téma jsem zvolila z toho důvodu, jelikož některé děti ví, že na Fašank chodí vesnicí maškary, ale o samotném masopustním období nemusí mít ani ponětí. Důležitou součástí průvodu jsou také muzikanti, a proto jsem chtěla, aby si na ně děti zahrály. Jelikož je téma obsáhlé, rozhodla jsem se ho rozdělit do dvou dnů.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	V kruhu jsem s dětmi vedla řízený rozhovor na téma Masopust, který jsem zahájila otázkou týkající se Tří Králů. Děti vyjmenovaly samy jména tří králů, ale předměty, které Ježíškovi nesly, jsem jim musela pomoci. Když jsem se ptala, co je masopust, správně z názvu odvodily, že se nesmí jíst maso. Řekla jsem dětem, že maso se jíst může, ale toto období je příprava na půst, který začíná popeleční středou a trvá až do Velikonoc. Děti z ničeho nic začaly říkat naučenou básničku „Hody, hody, doprovody“. Pochválila jsem děti, jelikož báseň řekly bez chyby, a vrátila jsem se k samotným dnům masopustu. Na tučný čtvrtek mi chlapec sdělil: „Musíme jíst moc tuku“. Když jsem řekla slovo fašank, děti věděly, že ten den chodí masky po vesnici a vybírají

	<p>peníze. Vyjmenovali jsme si společně několik masek. Nejvíce děti jmenovaly ty masky, které jsem vyvěsila na nástěnku. Po povídání jsme si zahráli hry k tématu, u kterých se děti vyběhaly a odreagovaly. Pravidla hry pochopily všechny děti. Následně jsem dětem ukázala na obrázku hudební nástroje, které mi všechny do jednoho pojmenovaly. Píseň „Já jsem muzikant“ se děti naučily rychle, dokonce i přidaný zpěv zvládaly skvěle. Když jsem přinesla hudební nástroje, byly nadšené. Podle toho, jak děti s nástroji manipulovaly, jsem usoudila, že s nimi pracují často. Měly své oblíbené nástroje a hádaly se o ně, při rozdělování. Musela jsem zasáhnout a každému přiřadit nástroj s tím, že se prostřídají. Zazpívali jsme si píseň i s doprovodem hudebních nástrojů. S dětmi jsem se ve zpívání slok střídala. Nečekala jsem, že děti tento systém pochopí tak rychle. Nakonec jsem hrála na klavír písně související s Masopustem. Vždy jedno dítě neslo vozembouch a chodilo kolem kruhu dětí. Ostatní děti hrály v kruhu na své hudební nástroje. Snažily se vnímat hudbu a používat nástroj ve správnou dobu.</p>
Zhodnocení didaktických strategií	<p>Volba didaktických strategií mi napomohla k dosažení cílů. Jelikož druhý cíl je dlouhodobějšího charakteru, nemohla jsem zjistit jeho dosažení, avšak doprovod k písni děti zvládly skvěle.</p>
Návrhy změn do budoucna	<p>Abych více u motivace zaujala děti, přišla bych v nějakém masopustním převleku. Také bych příště dětem nástroje rozdala sama, abych předešla dohadování o některé oblíbené druhy.</p>

6.2.7 7. den – Masopust

Téma: Masopust

Cíle:

- Rozvíjet povědomí o zvycích v období masopustu.
- Rozvíjet technické dovednosti.

Kompetence:

- Dítě zná zvyky v období masopustu.
- Dítě vystřihne masopustní masku.

Organizační formy: inscenace

Metody: rozhovor, popis, demonstrace, hra

Pomůcky: masky zvířat, výkresy, šablony zvířat, nůžky, gumičky, pastelky a voskovky, hudební nástroje (zvuková dřívka, chrastítka atd.), obrázky fašanku, klavír, noty k písni „Pod Šable“

Průběh činnosti:

Čas: 9:15 – 9:50

1. motivace

Do třídy jsem vstoupila s maskou na tváři. Přinesla jsem s sebou také další vyrobené masky zvířat. Děti masky pojmenovaly a já se doptávala na to, co jsme dělali předchozí den. Zopakovali jsme si masopustní dny, jaké známe maškary, na co hrají muzikanti a co znamená pochování basy. Vše jsem dětem připomněla obrázky.

Otázky:

Kdo si vzpomene, co je masopust? Jak se nazývají masopustní dny? Kterým dnem končí masopust?

Co začíná po období masopustu? Co je to půst? Jak se toto období liší od ostatních? Jaké znáte zvyky, které se dodržují na masopust? Kdo chodí vesnicí v převlecích?

Jaké masky jsou nejčastější? Kdo s nimi chodí? Na jaké nástroje hrají muzikanti? Jaké ještě znáte nástroje? Hrály jste někdy na nějaký hudební nástroj? Jak se jmenoval? Co je symbol muziky? Co to znamená pochování basy?

2. hlavní část

Zazpívali jsme si píseň „Já jsem muzikant“. Poté si děti zahrály hru „Na zvířátka a jejich domečky“. Rozdělila jsem je do 4 skupin. Každá skupina byla jiné zvíře. Jednotlivé skupiny zvířat měly také svůj domeček. Domeček zvířata poznala podle toho, že u něj byla maska téhož zvířete. Pustila jsem dětem masopustní písničky a ony se volně pohybovaly po prostoru. Jakmile se hudba vypnula, děti musely ihned najít svůj domeček a schovat se. Následovala výroba samotných masek. Děti se odebraly ke stolečku a každý si vzal předkreslenou masku na tvrdém papíru, která se mu nejvíce líbila. Děti si masku vystřihly a vyzdobily dle předlohy, nebo vlastní fantazie (viz. Příloha P VIII).

3. závěr

Všechny děti se posadily na koberec a ukázaly si masky, které vytvořily. Za to, že se děti snažily, jsem je obdarovala záložky se zvířaty. Následně shrnuly informace o masopustu.

Reflexe:

Tabulka 8 Vlastní reflexe – 7. den

Zhodnocení tématu	Téma jsem zvolila z důvodu, jelikož průvod masopustních masek je známou událostí v každé obci regionu Slovácka. Děti měly možnost vytvořit si vlastní masku a zahrát si tak na maškary.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	Do kruhu jsem přišla s maskou na obličej. Reakce dětí byla, že se mi smály a vykřikovaly jeden přes druhého, co mám na obličej. Řekla jsem dětem, ať si vzpomenou, o čem jsme se bavili včera. Dívka hned vykřikla, že jsem určitě ta maškara z obrázku. Při opakování zvyklostí masopustu se děti zapojovaly. Chlapec si vzpomněl na tučný čtvrtek. Utkvělo mu to v paměti, protože i předchozí den tvrdil, že na tento den se musí jíst tuk. Děti samostatně jmenovaly hudební nástroje, na které hrají muzikanti. Vzpomněly si na písničku, kterou jsme se učili. Děti ale chtěly k písničce opět nástroje. Věděla jsem, že nemám dostatek času, ale děti mě uprosily. Dala jsem do kruhu nástroje, které si děti

	<p>rozdělily a zazpívali jsme si píseň i s nimi. Poté jsme je uklidili společně na své místo. Zahráli jsme si hru „Na zvířátka a jejich domečky“. Nejprve jsem dětem vysvětlila pravidla a rozdělila je na skupinky zvířátek. Děti pravidla hry pochopily. Každou skupinku jsem zavedla k jejich domečku a dala tam masku téhož zvířete, pro lepší zapamatování. Při puštění hudby měly děti tancovat, ale spíše jen postávaly na místě, nebo se honily po třídě. U dvou chlapců jsem upozorovala, že se jim tancovat nechce a hra je nebaví. Když jsem ale hudbu vypnula, utíkali také do domečku, protože se řídili ostatními dětmi. Svůj domeček vždy našlo každé dítě. Po skončení hry se děti odebraly ke stolečkům a každý si vybral masku. Nejvíce byl žádaný zajíc, protože si ho vybrala dívka první, takže chtěly všechny děti opakovat. Musela jsem jim ukázat i jiné masky, které se jim také zalíbily. Děti si vzaly masku, kterou jsem jim nabídla. Dívka rozstříhla masku na polovinu, tak jsem jí poskytla jinou. Ostatním dětem šlo stříhání skvěle, jen u některých dětí jsem upozorovala, že se hodně soustředí a trvá jim to delší dobu. Ukázala jsem dětem pro inspiraci hotové masky, které jsem vyrobila, ale většina dětí si ji vykreslila podle vlastní fantazie, což bylo dobře. Nakonec si děti na koberci ukázaly své masky. Hodně dětí mělo dotaz, kdy jim na masku zavážu gumičku, aby ji mohly nosit. Jelikož ale bylo na čase jít na vycházku, slíbila jsem dětem, že jim gumičky na masky zavážu a nechám jim je ve třídě. Na závěr jsem dětem rozdala záložky za vydařenou práci. Děti odcházely ze třídy velmi spokojené.</p>
<p>Zhodnocení didaktických strategií</p>	<p>Didaktické strategie byly zvoleny vhodně, jelikož dopomohly k dosažení stanovených cílů u všech dětí.</p>
<p>Návrhy změn do budoucna</p>	<p>Děti byly při výrobě masek velmi šikovné, a proto bych je pro příště nechala obkreslit šablony zvířat na výkres samostatně.</p>

Jelikož celá výroba masek trvala dlouhou dobu, zkrátila bych příště motivaci a povídání v kruhu.

6.2.8 8. den – Morena

Téma: Morena

Cíle:

- Rozvíjet povědomí o tradičním vynášení Moreny.
- Rozvíjet technické dovednosti.

Kompetence:

- Dítě zná tradiční vynášení Moreny.
- Dítě vystřihne z látky oděv Moreny.

Organizační forma: řízená činnost

Metody: rozhovor, demonstrace, popis

Pomůcky: Morena, fotografie jarních květin, klavír, noty k písni „Už se vrby zelenají“, látky, lepidla, fixy, pastelky, knoflíky, nůžky, tvrdé papíry

Průběh činnosti:

Čas: 9:15 – 9:50

1. motivace

S dětmi jsem vytvořila kruh. Jakmile se posadily na koberec, přinesla jsem vyrobenou Morenu. Vedla jsem o ní rozhovor a poté si ji děti mohly osahat. Následně se jeden po druhém v kruhu s Morenou prošly. Ukázala jsem dětem fotografie související s tématem a navázala jsem na povídání o jaru.

Otázky:

Co jsem to přinesla? Jak se jmenuje? Čeho je Morena symbol? Co s ní děláme? Ke kterému ročnímu období patří? Jaké máme roční období? Co se děje v zimě a co na jaro? Znáte nějaké jarní květiny? Jak se liší jarní a zimní počasí? Jaké jsou jarní barvy? Co ještě

děláte na jaro? Z čeho je vyrobena Morena? Co má na sobě? Z čeho bývají vyrobeny její korále? Jakou barvu má její šátek a její sukně?

2. hlavní část

Morenu jsem odložila na místo, aby byla dobře vidět. Naučila jsem děti píseň „Už se vrby zelenají“. Nejprve jsem předříkala slova a děti je po mě opakovaly. Píseň jsme zkusili zazpívat bez doprovodu. V konečné fázi jsme píseň zpívali s doprovodem klavíru.

Naučila jsem děti říkadlo:

„Neseme Morenu, navrchu zelenů, naspodu červenů, pěknů, pěknů, přistrojenů.“

Následně si děti zahrály hru „Na barvy“. Jakmile byla puštěna hudba, děti se pohybovaly volně po třídě. Když jsem hudbu vypnula, v zápětí jsem řekla barvu. Děti musely najít po třídě předmět barvy, kterou jsem zadala a chytit se ho. Po hře se děti posadily ke stolečkům a já jim ukázala, co budeme vyrábět. Každému dítěti jsem rozdala tvrdý papír a děti si na něj nakreslily hlavu Moreny. Dále pokračovaly v lepení látek, dokreslování větví, šátku, nalepování knoflíků a dalším zdobením Moreny (viz. Příloha P IX).

3. závěr

Na závěr všechny děti přenesly své výkresy na prázdný stůl a tam jsme si je společně prohlédli. Přistoupili jsme k Moreně a já dětem vysvětlila, že jakmile nastane čas, půjdou ji s paní učitelkou hodit do potoka, aby zahnali zimu.

Reflexe:

Tabulka 9 Vlastní reflexe – 8. den

Zhodnocení tématu	Vynášení Moreny je dlouholetou tradicí po celém regionu. Chtěla jsem tedy dětem předat poznatky o historii této tradice. Jelikož se Morena vynáší téměř ve všech mateřských školách regionu Slovácko, děti o ní již měly povědomí.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	Vytvořila jsem s dětmi kruh a nechala je napjatě čekat s tím, že přinesu pro překvapení. Jakmile mě děti spatřily, když jsem se vracela, vykřikovaly jeden přes druhého slovo „Morena“. Vyprávěly mi o tom, jak Morenu nejprve zapálí a poté hodí do potoka, aniž bych se ptala na otázku. Děti se velmi zapojovaly do rozhovoru a vždy nějaké znalo odpověď na mé doplňující otázky.

	<p>Dokonce znaly i význam Moreny. Když jsem ji položila doprostřed kruhu, děti Morenu začaly ihned ohmatávat a byly hodně nevrle. Musela jsem Morenu odložit na jiné místo, aby děti nerozptylovala. Děti dokázaly vyjmenovat roční období i jarní květiny, aniž bych jim pomáhala. Poznávání květin jsem doplňovala obrázky a děti je pojmenovávaly. Kromě modřence znaly děti všechny květiny. Píseň „Už se vrby zelenají“ děti neznaly. Slova po mě opakovaly všechny děti. Soustředily se u toho a nevyrušovaly. Jakmile jsme ale začali píseň zpívat, málokteré dítě se zapojilo. Píseň jsme se tedy učili po jedné sloce, kterou jsem dětem předříkala a poté jsme ji zazpívali. Nakonec jsme zkusili píseň s doprovodem klavíru. Dětem se píseň zpívala lépe. Při pohybové hře se děti odreagovaly. Některým dělalo problém hledání barvy po třídě a inspirovaly se kamarádem. Pravidla hry všechny děti pochopily. Tvorba Moreny z látek byla pro děti zábava. Využívaly především svou fantazii. Některé děti měly problém nakreslit hlavu tak, aby byla nahoře papíru. Chlapec ji měl příliš velkou a nevlezlo by se mu tam celé tělo, tak jsem mu poskytla nový papír, aby ji mohl opravit. Při oblékání Moreny děti zkoušely různé varianty. Lepily látku na další látku a překrývaly je různými způsoby. Dívka vytvořila šátek, který po ní všechny děti opakovaly. S lepením knoflíků děti problém neměly, ale příliš moc se zašpinily. Nakonec jsme si všichni pohlédli hotové výtvořky. Všem dětem se moc povedly. U vystavené Moreny děti spustily říkadlo, které se naučily.</p>
Zhodnocení didaktických strategií	Didaktické strategie byly vhodně zvoleny, jelikož metody a organizační forma napomohly k dosažení cílů.
Návrhy změn do budoucna	Děti by mi příště mohly pomoci vyrobit Morenu, kterou budou vynášet na konci zimy.

6.2.9 9. den – Jízda králů

Téma: Jízda králů

Cíle:

- Seznámit s regionální tradicí „Jízda králů“.
- Rozvíjet slovní zásobu.

Kompetence:

- Dítě ví, co je regionální tradice „Jízda králů“.
- Dítě dokáže vymyslet vyvolávku.

Organizační forma: dramatizace

Metody: rozhovor, demonstrace, hra

Pomůcky: fotografie z tradiční Jízdy králů, vyvolávky, dřevěný kůň na tyči, CD přehrávač, papírová koruna

Průběh činnosti:

Čas: 9:00 – 9:25

1. motivace

S dětmi jsem vytvořila kruh a přinesla do třídy imitaci hlavy koně na tyči. Vedla jsem s dětmi rozhovor na téma, se kterou známou tradicí souvisí kůň. Ukázala jsem jim fotografie ze slavností a přečetla pověst, díky které se „Jízda králů“ slaví.

Otázky:

Co jsem přinesla za zvíře? S jakou tradicí souvisí kůň? Jakou může mít kůň barvu? Bývá kůň vždy nazdoben? Kdy se zdobí? Čím je zdoben? Jakou květinu Vám připomíná zdobení?

Znáte Jízdu králů? Kde se slaví Jízda králů? Proč tuto tradici slavíme? Kdo jezdí na koni? Jak vypadá král? Co má na hlavě? Jakou barvu má jeho kůň? Proč má v ústech růži? Kdo všechno jezdí s králem na koni? Co to jsou vyvolávky? Proč se vyvolávky říkají?

2. hlavní část

Dětem jsem dala možnost prohlédnout si koně. Společně jsme si pověděli, jaké vydává kůň zvuky, čím se živí, co má na noze a jaký zvuk můžeme slyšet při klopýtání. Zatímco děti seděly v kruhu, já vždy jedno vybrala, který měl za úkol držet koně na tyči. Dítě klusalo společně s koněm kolem kruhu a vydávalo zvuky (viz. Příloha P X). Ostatní děti mu pomáhaly s nápodobou klopýtání koně. Děti musely být pozorné, jelikož jsem jim zadávala instrukce, co mají dělat, např. vyfotit jezdce, zatleskat mu, zamávat, zvednout ruce jako když fanoušci jásají, přidat se ke koni s dupotem. Děti si koně předávaly, aby se všechny vystřídaly. Naučili jsme se píseň „Já mám koně“. Pověděla jsem dětem vyvolávku a ony se snažily vymyslet svou vlastní. Následně jsem přinesla dětem ukázat papírovou korunu, kterou nosí král. Děti si zahrály hru „Na krále“. Naučily se říkanku, kterou ve hře používaly: „Král sedí na trůnu, na hlavě má korunu. Kdo korunu z hlavy sejme, na královský trůn si sedne.“ Doprostřed kruhu jsem vybrala jedno dítě, který představoval krále. Zatím, co ostatní děti říkaly naučenou básničku, já pohladila dítě, které vzápětí muselo oběhnout kolo, tak aby ho král nechytil. Jestliže král nestihl dítě chytit, šlo místo něj na trůn i s papírovou korunou.

3. závěr

Na závěr jsme si zopakovali informace o Jízdě Králů a v kruhu jsme si zazpívali píseň „Já mám koně“, u které si děti hrály na opravdové koně.

Reflexe:

Tabulka 10 Vlastní reflexe – 9. den

Zhodnocení tématu	Jízda Králů se slaví pouze na čtyřech místech v regionu Slovácko, tudíž jsem považovala za vhodné představit dětem tak výjimečnou událost. Některé děti tvrdily, že tuto tradiční událost ještě nenavštívily, a proto se dozvěděly mnoho zajímavostí.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	Když jsem přinesla imitaci koně na tyči, děti byly nadšené a moc se jim líbil. Na otázku, s jakou tradicí souvisí kůň, děti neodpověděly. Dětem pomohly ukázky fotografií, které jim tuto tradici přiblížily. Při vyprávění pověsti, kterou se Jízda králů údajně začala slavit, děti ani nedutaly. Byly soustředěné a pozorně poslouchaly příběh. Chlapec dokonce správně logicky

	<p>usoudil, že král má ženské šaty, aby ho nepoznaly a růži v ústech, aby mlčel. Děti se snažily odpovídat na otázky, a i když to správně nebylo, vždy něco řekly. Imitace jízdy na koni děti bavila tak, že se nechtěly střídat. Musela jsem hodněkrát zasáhnout, aby koně věnovaly kamarádovi. Všechny v průběhu procvičovaly mluvidla nápodobou klopýtání koně. Píseň „Já mám koně“ některé děti již trochu znaly. Stačilo si píseň jen dvakrát zazpívat, abychom se sjednotily. S doprovodem zněla píseň výborně. Vysvětlila jsem dětem, co je to vyvolávka a jednu jsem jim také řekla. Každé dítě zopakovalo „Hýlom, hýlom, počůvajte“ a pak zkoušelo vymyslet svůj rým. To se ale většině dětem nepovedlo, a když ano, tak to ostatní děti opakovaly a nesnažily se vymýšlet svou vlastní. Při hře „Na krále“ se děti soustředily a respektovaly zadaná pravidla. Zakončení jsem zvolila v podobě opakování. Děti si toho hodně zapamatovaly. Z této zpětné vazby jsem usoudila, že dávaly pozor. Na rozloučenou jsme si zazpívaly znovu píseň „Já mám koně“ u které děti poskakovaly po třídě jako koníci.</p>
<p>Zhodnocení didaktických strategií</p>	<p>Didaktické strategie byly zvoleny vhodným způsobem. U některých dětí jsem však nedosáhla stanoveného cíle, jelikož byl více obtížný.</p>
<p>Návrhy změn do budoucna</p>	<p>Pro děti bylo těžké vymyslet rým. Příště bych si přichystala několik vyvolávek, které bych vždy z části přečetla, a děti by doplnily jedno slovo, které by se jim na vynechané místo hodilo.</p>

6.2.10 10. den – Jízda králů

Téma: Jízda králů

Cíle:

- Rozvíjet povědomí o tradici „Jízda králů“.
- Rozvíjet jemnou motoriku.

- Rozvíjet spolupráci při činnosti.

Kompetence:

- Dítě zná tradici „Jízda králů“.
- Dítě dokáže vytvořit růži z krepového papíru.
- Dítě dokáže spolupracovat při zdobení koně.

Organizační forma: skupinové vyučování

Metody: rozhovor, demonstrace, popis, hra

Pomůcky: fotografie, dřevěný kůň na tyči, hotové květiny z krepového papíru, krepové papíry, nůžky, lepidlo, sešívačka, kůň, voskovky, tvrdý papír A1

Průběh činnosti:

Čas: 8:50 – 9:25

1. motivace

Dětem jsem přinesla do kruhu koně z papíru, který byl ozdoben růžemi. Připomněli jsme si tradici „Jízdu králů“ a děti mi sdělily poznatky, které si zapamatovaly. Popsala jsem dětem, jak se kůň zdobí a co k tomu potřebujeme.

Otázky:

Co jsem přinesla? O jaké tradici jsme si povídali včera? Jaké zvíře s ní tedy souvisí? Proč jej zdobíme? Kdo si vzpomene na pověst o Jízdě králů? Jakou barvu koně má král? Co má na sobě? Jakými květinami koně zdobíme? Jaké barvy tyto květiny mají?

2. hlavní část

Děti zopakovaly píseň „Já mám koně“, kterou se učily předchozí den. Jelikož byl kůň ozdoben i stuhy, přinesla jsem dětem barevné stuhy, se kterými se lehce protáhly a rozcvičily. Po rozcvičce se děti odebraly ke stolečku a já je rozdělila na dvě skupiny. Jedna skupina vykreslovala společně koně na tvrdém papíru (viz. Příloha P XI). Druhá skupina stříhala proužky různých barev z krepového papíru na ozdobení koně. Jakmile měly děti hotovo, naučila jsem je, jak se tvoří růže z krepového papíru. Každý si zkusil růži sám vytvořit.

3. závěr

Na závěr děti ozdobily koně barevnými stuhami a svými vytvořenými růžemi.

Reflexe:

Tabulka 11 Vlastní reflexe – 10. Den

Zhodnocení tématu	Jízda Králů se slaví pouze na čtyřech místech v regionu Slovácko, tudíž jsem považovala za vhodné představit dětem zvyky související s touto událostí.
Zhodnocení práce a zapojení dětí	V kruhu jsme si zopakovali podstatné informace o „Jízdě králů“. Děti si zapamatovaly hodně věcí. Dobře zvolenou nápovědou byl pro děti ozdobený kůň, kterého jsem přinesla. Podle něj si všichni „Jízdu králů“ vybavily. Píseň „Já mám koně“ děti zazpívaly ihned na poprvé bez nacvičení. Rozcvička se stuhami nebyla moc náročná. Protážení dětí zvládly samostatně a poslouchaly mé instrukce. Zkoušeli jsme se stuhami mávat a dělat s nimi vlnovky. Děti již se stuhami cvičily a myslím si, že jim to šlo daleko lépe než minule, jelikož už věděly, jak stuhu uchopit, a jak s ní manipulovat. Dokonce děti nebyly hlučné jako u předchozího cvičení. Z výroby a zdobení koně byly děti nadšené. Respektovaly mé rozdělení do skupin. Některé děti měly problém se střiháním proužků z papíru. Musela jsem jim tedy pomáhat, a proto jsem nestíhala kontrolovat děti, které vykreslovaly koně. Děti s vykreslováním byly poněkud rychle hotové. Než jsme začali vyrábět růže, popsala jsem dětem postup. Děti měly problém s úchopem spodní části růže, takže nepřichytávaly části papíru a netvořila se z něj rozvinutá růže. Nejšikovnější byl chlapec, který na systém obmotávání papíru přišel sám, a růže se mu dařily. Chlapec vytvořil růží několik a podělil se i se svými kamarády. Všechny ostatní děti vyrobily alespoň jednu růži a poté jsme společně nazdobili koně. Děti si chtěly vytvořit růže, aby mohly obdarovat svou maminku. Nastříhala jsem tedy další papíry, abych

	<p>jim vyhověla. Potěšilo mě, že děti výroba růží tak zaujala, i když činnost zabrala více času.</p>
Zhodnocení didaktických strategií	<p>Zvolené cíle byly všechny naplněny, i když s výrobou růže z krepového papíru mělo hodně dětí problém. V závěru ale všechny děti jednu růži vytvořily. Myslím si, že didaktické strategie byly tedy zvoleny správně.</p>
Návrhy změn do budoucna	<p>Bylo hodně náročné uhlídat obě skupiny a pomáhat všem dětem. Příště bych děti rozdělila také na dvě skupiny, ale přinesla bych koně dva, aby všechny děti dělaly stejnou věc.</p>

7 EVALVACE

Evalvace programu je zpracována jednak z mého pohledu, jednak ředitelkou mateřské školy, která mě při realizaci pozorovala. Každý den programu je mnou samostatně zhodnocen v tabulce již v samotném průběhu činnosti. Následující podkapitoly obsahují evalvace celého programu.

7.1 Autoevalvace programu

Program „Tradice v regionu Slovácko“ byl realizován v měsíci leden po dobu dvou týdnů. Jelikož se každá tradice slaví v odlišném období, myslím si, že zvolený čas byl vyhovující především z hlediska ucelení a uvědomění si pojmu tradice. Na druhou stranu, jestliže by program trval po celý rok, bylo by to pro děti prospěšné z důvodu možnosti přímého účasti se na dané tradiční události.

Děti získaly představu o tradicích a zvycích, které se v regionu dodržují a obohatily se o nové informace. Výhodou programu byla volba tradic, se kterými se děti mohou v budoucnu setkat a navštívit je. Občas se vyskytovaly situace, kdy děti dokázaly o tradici mluvit a samostatně ji poznaly z pouhého popisu a ukázek fotografií.

Přínosem byla pestrost činností v oblasti pohybové, hudební a především výtvarné, kde měly děti možnost zdokonalovat své technické zručnosti, rozvíjet fantazii a vyjádřit své pocity. Děti si mohly vyzkoušet zajímavé výtvarné techniky, které v mateřské škole plně nevyužívají. Jednou z nich byla tvorba „Moreny“ z různých látek. Děti mohly využívat mnohé kombinace látek, přičemž vybíraly a rozhodovaly se pro tu nejvhodnější.

Děti měly také možnost poznat různé prvky lidové kultury, jako je lidový kroj, tanec a píseň. Ačkoliv texty lidových písní pro ně byly z větší části známé a poměrně snadné, snažily se nevyrušovat ostatní děti, které píseň znaly pouze okrajově, nebo vůbec. Do budoucna bych pro předškolní děti volila spíše složitější písně. Zapojení dětí do činností bylo na dobré úrovni. Chtěly zkoušet nové věci a respektovaly mnou zadaná pravidla.

Stanovené cíle byly ve větší míře dosaženy za pomoci zvolených metod a pomůcek. Děti si vybudovaly vztah k lidové kultuře a poznaly různé druhy tradic. Ačkoliv některé výrobky nebyly vytvořeny podle mých představ, ať už z důvodu malé pečlivosti dětí, nebo nedostatku poskytnutého času, byly vždy originální.

Zpětná vazba dětí probíhala v podobě shrnutí informací na závěr, nebo prostřednictvím pouhého nadšení, radosti a zapálení do jednotlivých činností. Občas jsem pocítila i negativní zpětnou vazbu z narušování mého přednesu dvěma chlapci.

Jako velké pozitivum programu vidím jeho využitelnost v jakékoliv mateřské škole, ve zmiňovaném regionu Slovácko, popřípadě k výběru určitých aktivit, které mohou napomoci přiblížit tradice v jiném regionu.

7.2 Evalvace ředitelkou MŠ

Ředitelka mateřské školy zpracovala závěrečnou evalvací celého programu, kde hodnotila několik položek. Přiklání se spíše ke kladnému hodnocení, které se snažila podrobněji rozepsat. Názory paní ředitelky na volbu témat, zapojení dětí, zhodnocení práce studentky a přínosy programu pro mateřskou školu lze vidět v následující tabulce.

Tabulka 12 Evalvace ředitelky mateřské školy

Zhodnocení zvolených témat	- vhodně zvolená témata vzhledem k tradicím v naší obci
Zhodnocení práce a zapojení dětí	- účinná a účelná motivace - aktivní zapojení dětí do výuky - bezproblémové navazování kontaktů dítě učitelka
Zhodnocení práce studentky	- komunikace byla vedena empaticky - rychle si získala důvěru dětí - správné a plynulé vyjadřování - vhodně připravené pomůcky - účelná motivace - velmi pěkný přístup k dětem
Zhodnocení didaktických strategií	- dostatek vlastních vyrobených pomůcek - střídání činností přiměřených věku dětí - vhodně zvolené didaktické metody

	<ul style="list-style-type: none"> - přiměřené cílům a podmínkám výuky - využití netradičních prvků ve výuce
Přínos programu pro mateřskou školu	<ul style="list-style-type: none"> - obohacení ŠVP - získání nových pomůcek pro výuku - rozšíření znalostí a poznatků o regionálních tradicích a kultuře
Návrhy změn do budoucna	<ul style="list-style-type: none"> - bez připomínek

8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Po evalvací programu, ať už z pohledu mého, nebo paní ředitelky, lze vypracovat doporučení pro praxi, které se zabývá návodem a radami pro jeho využitelnost v mateřské škole.

Program je sestaven pro menší počet dětí, přibližně pro 10-15. Je to z důvodu uzpůsobení se učitelky mateřské školy na individuální potřeby dětí. Čím méně dětí se bude účastnit programu, tím více se může věnovat jednotlivcům a pomáhat jim v zadaných úkolech.

Díky programu získají děti povědomí o tradicích, které se dodržují jak v obci, kde vyrůstají, tak v sousedních obcích, které náleží regionu Slovácko. Děti se s tradicemi seznamují pomocí různých činností, které je velmi dobře charakterizují. Prostřednictvím těchto činností dochází nejen k získání nových informací, ale i k rozvoji dětí v různých směrech. Jsou voleny takové činnosti, které především rozvíjí jemnou a hrubou motoriku, slovní zásobu, paměť, tvořivé myšlení a fantazii. V neposlední řadě se děti naučí manipulovat s různým druhem materiálu, spolupracovat a komunikovat s dětmi ve skupině a vyjadřovat své pocity a myšlenky.

Do programu jsou zařazeny typické prvky lidové kultury, které dětem představují významné hodnoty našich předků. Děti mohou v rámci programu poznat lidový kroj a různé druhy lidových písní, které jsou ve většině doprovázeny lidovým tancem. K seznámení se s těmito prvky dochází ve velké většině pomocí dramatizace, kdy děti zábavnou formou napodobují samotný průběh tradic.

Program je vytvořen na dva týdny, což dětem může pomoci v získání představy o tom, co vše můžeme do tradic zahrnout. Je možnost využitelnosti programu pouze vynětím některých zajímavých témat, nebo výběrem určité tradice, která se bude v blízké době v obci slavit. Tím pádem děti mohou slavnost následně navštívit. Některé tradice lze spojit s exkurzí. Jedná se o místní tradiční události v historickém muzeu, kde pamětnice obce nabízí ukázkou procesu vaření trnek, či pečení chleba.

Právě mateřská škola by se měla snažit zapojovat tradice a prvky lidové kultury do předškolního vzdělávání. Je nepostradatelné, aby děti rozšiřovaly své obzory o tyto tradice již od útlého věku, protože právě oni je budou moci dále předávat následujícím generacím. Jelikož ale v RVP PV není tradicím a lidové kultuře věnována dostatečná pozornost, je potřeba ŠVP přizpůsobit činnostem, které tyto témata vystihují a co nejvíce je zde zařazovat. Mnoho takových činností se v mateřské škole vyskytuje pravidelně, proto u některých z nich

vystačí pouhá obměna. Takový případ můžeme vidět v každoročním pečení perníčků na Vánoce. Děti míchají suroviny a snaží se z nich vytvořit těsto, se kterým následně manipulují. Práci s těstem můžeme využít i jiným způsobem, a to při tradičním pečení chleba. Stačí se pouze nad činnostmi zamyslet a najít v nich souvislosti právě s lidovými tradicemi.

ZÁVĚR

Bakalářská práce mi v první řadě přinesla mnoho zážitků při setkání s dětmi mateřské školy. Prostřednictvím programu jsem měla možnost se s nimi sblížit a získat nové zkušenosti. Velkým potěšením pro mě bylo předávání znalostí dětem z oblasti lidové kultury. Dále mě obohatila o mnoho zajímavých informací, o kterých jsem neměla nejmenší ponětí. I když jsem si myslela, že o tradicích vím mnoho, povídání s paní Marií Ježkovou z Dolního Němčí mne utvrdilo v tom, že tomu tak není.

Jelikož jsem zpočátku neměla jasno v pojmech, které úzce souvisí s lidovou kulturou, hledala jsem pomoc přímo v etnografickém oddělení Slováckého muzea v Uherském Hradišti. Sezení s paní, která se zabývá právě etnografií, bylo pro mě velmi poučné. Dozvěděla jsem se, co vše spadá do lidové kultury, jakou roli v ní hraje folklor, jak se liší tradice a zvyky a mnoho dalších věcí, které mi dopomohly k napsání bakalářské práce.

Teoretická část definovala lidovou kulturu a pojmy, které s ní úzce souvisí. Následně jmenovala prvky, ze kterých se lidová kultura skládá a všeobecně nastínila nejznámější lidové tradice, poněvadž jsou její nedílnou součástí. Poslední kapitola směřovala pouze na dítě předškolního věku. Vysvětlila jeho vztah k tradicím a folkloru. Protože již víme, že do folkloru můžeme zahrnout vše, co lid zná a umí, můžeme tvrdit, že tvoří lidovou kulturu jako celek.

U dětí předškolního věku hrají významnou roli dětské folklorní soubory, které napomáhají k tomu, aby si utvářely pozitivní vztah k lidovým písním, tancům, a nepochybně i k tradicím. Návštěvou těchto souborů můžeme zaznamenat několik pozitiv, mezi které patří především předávání kulturního dědictví, utváření vrstevnických vztahů, naučení se novým věcem a získání pocitu štěstí. Lidovou kulturu lze zapojit také do podmínek mateřské školy. I když jsme po analýze vzdělávacích oblastí RVP PV zjistili, že je zde lidovým tradicím věnováno poměrně málo pozornosti, mohou je učitelky mateřských škol snadno zařadit do vzdělávacích programů prostřednictvím vhodných činností, které děti rozvíjí v mnoha směrech.

V praktické části byl představen program, jehož hlavním cílem bylo seznámit děti s tradicemi v jejich regionu a podpořit vztah k lidové kultuře. Program se skládal z osmi témat, jehož vzdělávací obsah byl přizpůsoben dětem předškolního věku. Jeho realizace a ověření proběhlo ve vybrané mateřské škole náležící regionu Slovácko. V závěru byla zpracována evalvace, ze které můžeme usoudit nejen přínos pro děti, ale také pro mateřskou školu.

Cíle, které jsme zvolili v praktické části, byly téměř všechny naplněny. Děti se prostřednictvím programu dozvěděly nové informace o tradicích a jejich významu. Největším zážitkem pro ně bylo pečení chleba, jelikož si každé dítě mělo možnost vytvořit svůj vlastní bochánek. Do programu bylo zařazeno také badatelské vyučování, kdy se děti učily vlastním prožitkem, což vzbudilo velký úspěch. Díky programu děti vytvořily několik výrobků, které si následně mohly ponechat pro osobní spotřebu.

Program byl kladně hodnocen také ředitelkou mateřské školy, poněvadž jí poskytl náměty pro zapojení problematiky do vzdělávacích programů. Přínosné byly také některé pomůcky, které jsem mateřské škole věnovala, aby je mohla i nadále využívat a pracovat s nimi.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DVOULETÝ, Michal et al., 2010. *Na paletě krojů: Slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště*. Vyd. 2. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport. 371 s. ISBN 978-80-254-7930-8.
- [2] FROLCOVÁ, Věra, 2003. Jak slaví a neslaví Velikonoce. In *Rajče na útěku: kapitoly o kultuře a folkloru dnešních dětí a mládeže s ukázkami*. Brno: Doplněk ve spolupráci s Etnologickým ústavem AV ČR. 133-184 s. ISBN 80-7239-146-1.
- [3] HALUZOVÁ, Věra a Romana HABARTOVÁ, 2013. Lidová kultura a počátky rozvíjení dětského folkloru. In *20. MDFFF Kunovské léto*. Staré město: Občanské sdružení „Kunovjan“. 15-18 [cit. 2018-02-23].
- [4] JANČÁŘ, Josef, 2000. *Lidová kultura na Moravě*. Strážnice: Ústav lidové kultury. 373 s. ISBN 80-86156-31-1.
- [5] JANČÁŘ, Josef, 2011. *Proměny Slovácka*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. 142 s. ISBN 978-80-87261-48-4.
- [6] JURKOVIČ, Pavel, 2012. *Od výkřiku k písničce*. Vyd. 1. Praha: Portál. 135 s. ISBN 978-80-7367-750-3.
- [7] KLEIN, Barbro, 2001. Folklore. In *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*. Volume 8. Pp. 5711-5715. New York: Elsevier.
- [8] KUČEROVÁ, Stanislava, 1996. *Člověk – hodnoty – výchova*. Vyd. 1. Prešov: ManaCon. 232 s. ISBN 80-85668-34-3.
- [9] KUPCOVÁ, Zuzana et al., 2016. *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Raabe. ISBN 978-80-7496-292-9.
- [10] LANGHAMMEROVÁ, Jiřina, 2004. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. NLN. Praha: Lidové noviny. 341 s. ISBN 80-7106-525-0.
- [11] *Malý etnologický slovník*, 2011. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. 115 s. ISBN 978-80-87261-70-5.
- [12] NĚMEC, Jiří et al., 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času: pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido. 119 s. ISBN 80-7315-012-3.

- [13] PÁVKOVÁ, Jiřina et al., 2002. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Praha: Portál. 231 s. ISBN 80-7178-711-6.
- [14] POSPÍŠILOVÁ, Jana, 2003. Co si školáci vyprávějí. In *Rajče na útěku: kapitoly o kultuře a folkloru dnešních dětí a mládeže s ukázkami*. Brno: Doplněk ve spolupráci s Etnologickým ústavem AV ČR. 17-72 s. ISBN 80-7239-146-1.
- [15] PRŮCHA, Jan, Eliška Walterová a Jiří Mareš, 2001. *Pedagogický slovník*. 3. rozšíř. a aktual. vyd. Praha: Portál. 322 s. ISBN 80-7178-579-2.
- [16] *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*, 2018. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. 50 s
- [17] SCHAUEROVÁ, Alena, 2006. Dětský folklor. In *Tradiční lidová kultura: na pomoc dětským folklorním souborům a muzikám (1)*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. 6-10 s. ISBN 80-86156-87-7.
- [18] SCHAUEROVÁ, Alena, 2007 Děti a folklor. In *Dítě a umění*. Vyd 1. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. 67-77 s.
- [19] SCHAUEROVÁ, Alena, 2007. Odras tradic lidové kultury výchově. In *Tradiční lidová kultura: na pomoc dětským folklorním souborům a muzikám (2)*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. 6-10 s. ISBN 978-80-86156-96-5.
- [20] SUTTON-SMITH, Brian et al., 1999. *Children's Folklore: A Source Book*. Utah: Utah State University press, 378 s. ISBN 0-87421-280-4.
- [21] ŠOTTNEROVÁ, Dagmar, 2009. *Lidové tradice: původ lidových tradic, zvyky, pověry, pranostiky, říkadla a hry*. Olomouc: Rubico. 253 s. ISBN 978-80-7346-096-9.
- [22] TORNCOVÁ, Marta, 2003. Co si zpívají. In *Rajče na útěku: kapitoly o kultuře a folkloru dnešních dětí a mládeže s ukázkami*. Brno: Doplněk ve spolupráci s Etnologickým ústavem AV ČR. 73-132 s. ISBN 80-7239-146-1.
- [23] TYLLNER, Lubomír, Stanislav BROUČEK, Richard JERÁBEK a Dušan HOLÝ. ed., 2007. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezka O-Ž*. Praha: Mladá fronta. 1298 s. ISBN 978-80-204-1450-2.

- [24] VANOVIČOVÁ, Zora, 1997. Detský folklor medzi ústavnou tradíciou a masmediami. In *Společenství dětí a kultura*. Strážnice: Ústav lidové kultury. 171-176 s. ISBN 80-86156-03-6.
- [25] VEJVODA, Zdeněk, 2007. FOLK MUSIC, SONG AND DANCE IN BOHEMIA AND MORAVIA. In *Czech Music* [online]. (3), 14-23 [cit. 2018-03-25]. ISSN 12110264. Dostupné z:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=26767075&scope=site>
- [26] VONDRUŠKOVÁ, Alena, 2004. *České zvyky a obyčeje*. Vyd. 1. Praha: Albatros. 370 s. ISBN 80-00-01356-8.
- [27] WIESENMULLER, Hans Joachim, 1997. Význam rodiny a domova pro vývoj osobnosti dítěte. In *Společenství dětí a kultura*. Strážnice: Ústav lidové kultury. 202-204 s. ISBN 80-86156-03-6.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RVP PV Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ŠVP Školní vzdělávací program

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Slavnostní mužský a ženský kroj z Dolního Němčí.....	17
Obrázek 2 Masopustní průvod masek v Dolním Němčí.....	22
Obrázek 3 Jízda králů v Hluku	24

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Návrh programu.....	34
Tabulka 2 Vlastní reflexe – 1. den.....	38
Tabulka 3 Vlastní reflexe – 2. den.....	41
Tabulka 4 Vlastní reflexe – 3. den.....	44
Tabulka 5 Vlastní reflexe – 4. den.....	48
Tabulka 6 Vlastní reflexe – 5. den.....	51
Tabulka 7 Vlastní reflexe – 6. den.....	54
Tabulka 8 Vlastní reflexe – 7. den.....	57
Tabulka 9 Vlastní reflexe – 8. den.....	60
Tabulka 10 Vlastní reflexe – 9. den.....	63
Tabulka 11 Vlastní reflexe – 10. Den.....	66
Tabulka 12 Evalvace ředitelky mateřské školy	69

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Pečení chleba

Příloha P II: Zdobení hrábí k tradici „Dožínky“

Příloha P III: Výroba mašlí na ozdobení májky

Příloha P IV: Zdobení májky

Příloha P V: Ukázka lidového kroje

Příloha P VI: Ukázka krojového klobouku

Příloha P VII: Hra na muzikanty

Příloha P VIII: Tvorba masopustních masek

Příloha P IX: Výroba Moreny z látky

Příloha P X: Hra „Na koně“

Příloha P XI: Tvorba a zdobení koně

Příloha P XII: Informovaný souhlas

PŘÍLOHA P I: PEČENÍ CHLEBA

PŘÍLOHA P II: ZDOBENÍ HRÁBÍ K TRADICI „DOŽÍNKY“

PŘÍLOHA P III: VÝROBA MAŠLÍ NA OZDOBENÍ MÁJKY

PŘÍLOHA P IV: ZDOBENÍ MÁJKY

PŘÍLOHA P V: UKÁZKA LIDOVÉHO KROJE

PŘÍLOHA P VI: UKÁZKA KROJOVÉHO KLOBOUKU

PŘÍLOHA P VII: HRA NA MUZIKANTY

PŘÍLOHA P VIII: TVORBA MASOPUSTNÍCH MASEK

PŘÍLOHA P IX: VÝROBA MORENY Z LÁTKY

PŘÍLOHA P X: HRA „NA KONĚ“

PŘÍLOHA P XI: TVORBA A ZDOBENÍ KONĚ

